

Afghanistan Chamber of Commerce & Investment
اتاق تجارت و سرمایه گذاری افغانستان
د افغانستان د سوداګرۍ او پانګونې اتاق

۱۴۰۱ | بسته پیشنهادی سکتور خصوصی

اولویت‌ها و یافته‌های
کنفرانس ملی سکتور خصوصی

۱۴۰۱ | بسته پیشنهادی سکتور خصوصی

اولویت‌ها و یافته‌های
کنفرانس ملی سکتور خصوصی

فهرست مطالب

۱	پیشگفتار
۳	کنفرانس ملی سکتور خصوصی
۴	زراعت، آبیاری و مالداري
۷	تجارت (صادرات و واردات)
۱۱	ترانسپورت و ترانزیت
۱۵	سکتور صنایع و معادن
۲۳	سکتور خدمات
۳۰	سکتور اصناف، پیشه‌وران و زنان متشبه
۳۳	سکتور ساختمان
۳۵	نتیجه‌گیری

اتاق تجارت و سرمایه‌گذاری افغانستان یک نهاد غیرانتفاعی، غیرسیاسی و غیرحکومتی است که در چارچوب قانون و اساسنامه مربوطه، به مثابه چتر کلان سکتور خصوصی کشور فعالیت می‌نماید. اتاق به هدف ارائه خدمات به جامعه سکتور خصوصی کشور و تامین ارتباط موثر، کارا و شفاف سکتور خصوصی با دولت، جامعه بین‌المللی و شرکای اجتماعی خویش فعالیت می‌کند. ارتقای وضعیت تجارت و سرمایه‌گذاری فعلی کشور، ایجاد اشتغال، زمینه‌سازی، محیط مطلوب، سرمایه‌گذاری، انسجام سکتور خصوصی، و هماهنگی‌های لازم با دولت افغانستان، نهاد های بین‌المللی، شرکای اجتماعی و در نهایت تامین رفاه شهروندان را از جمله وظایف کلیدی خویش می‌داند.

با آن‌که افغانستان گرفتار چندین دهه جنگ داخلی و خارجی بوده است، اما در این اواخر پیشرفت بزرگ ولی نامتوازن داشته است. تلاش‌هایی که در جهت انکشاف اقتصادی، بهتر شدن شاخص‌های اجتماعی و سرمایه‌گذاری در زیربناها صورت گرفته نیز نابسندیده بوده است. افغانستان از نظر توسعه برای مدت طولانی دچار چالش بوده است. این چالش‌ها وطن ما را مانند دیگر کشورهای کم درآمد، گرفتار منازعات کرده است. ازین رو با وجود انکشافات اقتصادی و پیشرفت‌هایی که در سال‌های اخیر صورت گرفته، افغانستان هنوز از فقیرترین کشورهای جهان می‌باشد.

سکتور خصوصی که بدنه اصلی نظام را شکل می‌دهد و منحنیت موتور و یا عامل موثر رشد و توسعه اقتصادی کشورها تلقی می‌گردد، بزرگ‌ترین سهم را در مقایسه با سکتور عامه در تولید ناخالص داخلی، ایجاد فرصت‌های شغلی و افزایش عواید ملی داشته است. رشد سکتور خصوصی در کشورهای پسا جنگ و یا در حال منازعه نیازمندی شدید به کمک و حمایت‌های همه‌جانبه دولت دارد.

سکتور خصوصی در افغانستان بادر نظر داشت کمک‌های بزرگ خارجی، توسعه نسبی زیربنای، به میان آمدن قواعد و مقررات حقوقی، نظام اقتصادی، و تامین روابط با کشورهای مختلف، انکشافاتی را تجربه نموده است؛ اما بنابر موانع و مشکلات موجود در بعد داخلی و بین‌المللی به قدر کافی توانمند و خودکفا نگردیده است. ازین رو سکتور خصوصی نمی‌تواند به آسانی به اهداف اساسی خود نایل آید و نقش موثر و سازنده‌ای را روی مولفه‌های اقتصادی کلان ملی داشته باشد، و در کشورهای منطقه و جهان رقابت کند.

با توجه به جایگاه سکتور خصوصی و نقش آن در رشد و توسعه اقتصادی کشور و چالش‌هایی که جامعه خصوصی در شرایط حاضر با آن مواجه می‌باشد، اتاق تجارت و سرمایه‌گذاری افغانستان ابتکار راه‌اندازی کنفرانس بزرگ ملی سکتور خصوصی را به دست گرفت. در این کنفرانس جمعی از اعضای فعال این سکتور از سراسر کشور به شمول اراکین بلند رتبه حکومت، موسسات بین‌المللی و نماینده‌گان دیپلوماتیک کشورهای مختلف به صورت حضوری و مجازی شرکت داشتند. این کنفرانس بخصوص ازین جهت مهم است، که اخیراً افغانستان شاهد تحولات جدی بوده و اکنون نیاز است تا اقدامات موثر جهت تسریع مجدد فعالیت‌ها و رشد سکتور خصوصی انجام گیرد.

در این کنفرانس علاوه بر سخنرانی‌های مسئولین امور از جمله رهبری حکومت، سکتور خصوصی (اتاق‌های سکتوری، اتحادیه‌ها، انجمن‌ها، تاجران و سرمایه‌گذاران) مشکلات و پیشنهادها را خویشتن را ارایه کردند.

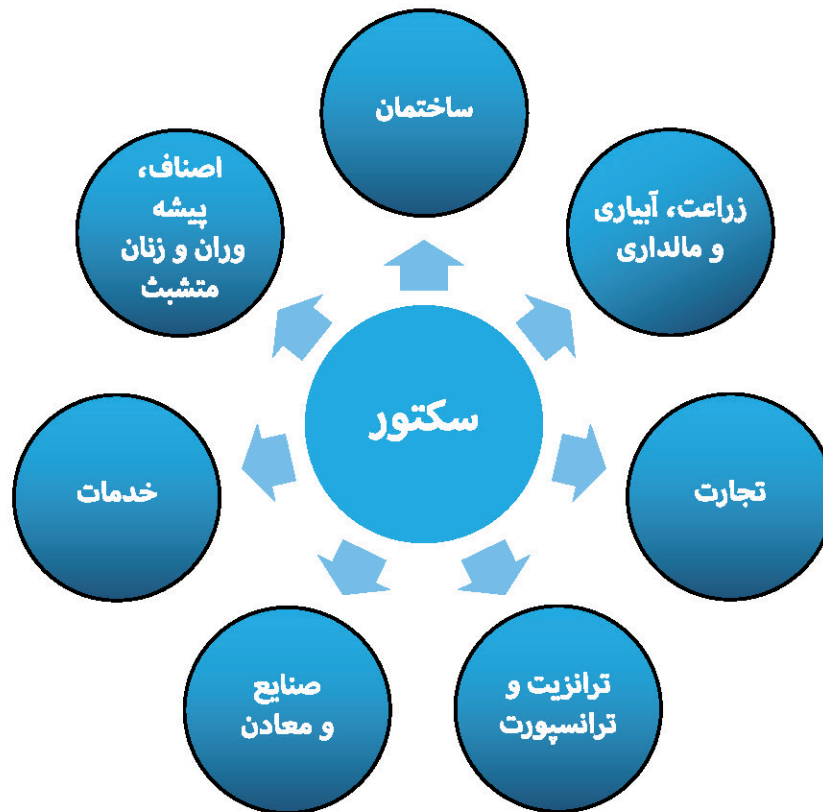
اتاق به نمایندگی از سکتور خصوصی، با درک رسالت خویش، و با در نظر داشت شرایط جاری و نیازمندی کشور، یافته‌ها و نتایج این کنفرانس را تحلیل و توحید نموده است. نتایج به دست آمده، در یک بسته مهم ملی به سه زبان دری، پشتو و انگلیسی آماده گردیده است. این سند به دولت، موسسات و مراجع دیپلوماتیک بین‌المللی تقدیم می‌شود. امید می‌رود نهادهای مسئول و ذیربط بتوانند از چالش‌ها و راه‌حل‌های ارایه شده، در تدوین پالیسی‌ها و راهکارهای مناسب و موثر، استفاده اعظمی نمایند.

هیئت رهبری اتاق از فعالان سکتور خصوصی کشور که همواره و در هر شرایط، فعالیت‌های تشبثاتی خویش را با وجود مشکلات عدیده ادامه داده اند و در خدمت مردم رنج‌دیده افغانستان قرار گرفته اند، قدردانی می‌نماید. همچنان جا دارد از تمام دست اندرکارانی که در تهیه، انسجام و تدوین این سند ملی نقش فعال و فوق العاده داشته‌اند، به ویژه کمیته موظف ریاست هیئت عامل (شفیق الله عطایی، عبدالسلام کوهی، میرزمان پوپل، منصورالله هدایت، امید غفورزی و عزیزالله فایز)، احتیاج‌ها و انجمن‌های سکتوری اظهار سپاس و امتنان نمایم. توقع می‌رود زحماتی که در این خصوص انجام یافته است منجر به حل مشکلات سکتور خصوصی کشور گردد.

کنفرانس ملی سکتور خصوصی

کنفرانس ملی سکتور خصوصی سه بخش اساسی داشت. در بخش اول موضوعات مورد علاقه توسط نمایندگان نهادهای مرتبط داخلی و بین‌المللی به بحث گرفته شد. در بخش دوم از نمایشگاه محصولات تولیدی داخلی دیدن صورت گرفت و در قسمت آخر آن گروه‌های کاری سکتورهای مختلف، مشکلات و راه‌حل‌های خویش را انعکاس دادند. اتاق تجارت و سرمایه‌گذاری مشکلات و راه‌حل‌های مربوطه را جمع‌آوری، بازنگری و تحلیل نموده و با استناد به آن، اولویت‌های استراتژیک سکتور خصوصی را مشخص نموده است. عمده‌ترین سکتورهای شامل در این رساله قرار می‌باشد:

در طول چندین دهه اخیر مشکلات سکتور خصوصی افغانستان به گونه‌ی متفرق مورد بحث قرار گرفته است اما متأسفانه یک سند واقعی و رسمی حاوی چالش‌ها و راه‌حل‌های همه‌شمول سکتور خصوصی تدوین نشده است. اینک اتاق تجارت و سرمایه‌گذاری افغانستان ابتکار عمل را به دست گرفته و به منظور دستیابی به چالش‌های اساسی و راه‌حل‌های جامع، کنفرانس ملی سکتور خصوصی را راه‌اندازی نمود. در این کنفرانس اتاق‌های سکتوری، اتحادیه‌ها، انجمن‌ها، فعالین سکتور خصوصی، مقامات بلند پایه حکومتی، موسسات و نهادهای دیپلوماتیک بین‌المللی اشتراک نمودند.

شکل ۱: سکتورهای مورد مطالعه

زراعت، آبیاری و مالداری

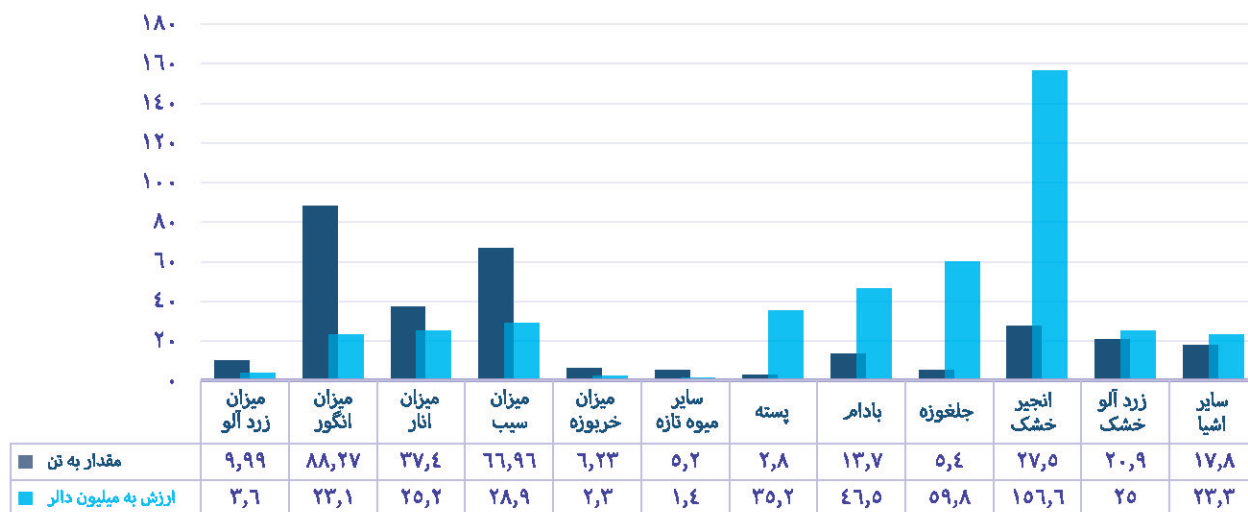
نیازمندی‌های بازار و تقاضای مصرف‌کنندگان را تامین نمی‌تواند. ازین‌رو اکنون کشور بیش از پیش متکی به واردات مواد غذایی شده است. در بعضی موارد این وابستگی باعث بحران و نوسانات شدید قیمت‌ها می‌گردد و کنترل قیمت‌ها در بازارهای کشور با مشکل مواجه می‌شود.

با این همه، در اثر تلاش و همکاری نهادهای دولتی و اتاق تجارت و سرمایه‌گذاری افغانستان، محصولات زراعتی در حدود ۷۰ فیصد کالاهای صادراتی افغانستان را تشکیل می‌دهد و ارزش صادرات آن در حدود ۸۰۰ میلیون دالر می‌باشد. امید می‌رود در سیاست‌های حمایتی، به اقلام زراعتی دارای مزیت صادراتی، توجه صورت گیرد. مقدار و ارزش صادرات برخی محصولات عمده زراعتی در سال ۲۰۲۱ قرار ذیل بود:

افغانستان ۶۴۷,۵ کیلومتر مربع مساحت دارد و ۱۲ درصد (۷,۹ میلیون هکتار) اراضی کشور قابل زرع است. جمعیت کشور حدود ۳۵ میلیون نفر تخمین زده می‌شود. با توجه به این خصوصیات می‌توان گفت، کشور ما ظرفیت مناسبی را برای رشد زراعت دارد. ولی نظر به عقب مانده‌گی تاریخی در اکثر بخش‌ها، و عدم بهره‌برداری موثر از منابع بالقوه، افغانستان از سرزمین‌های عقب مانده به شمار می‌رود. درگیری‌های چندین دهه اخیر باعث شده است که تخریب زیربنای اقتصادی و تاسیسات اجتماعی فراگیر باشد، و این چالش‌ها، انکشاف و بازسازی اقتصادی و اجتماعی کشور را از لحاظ سرمایه‌گذاری مادی و معنوی با دشواری‌هایی مواجه ساخته است.

در حال حاضر تقریباً حدود ۸۰ درصد از نیروی کار در زراعت اشتغال دارند و محصولات زراعتی در حدود ۳۰ فیصد تولیدات ناخالص کشور را تشکیل می‌دهد. در گذشته زراعت عنعنوی عرضه قسمی مواد اولیه را تامین می‌نمود، اما بنابر واردات بی‌رویه مواد غذایی، عدم سیاست‌های حمایتی و کزیدتی و عدم امکانات لازم غرض توسعه زراعت میکانیزه و استندرد، اکنون این سکتور

مقدار و ارزش صادرات اقلام عمده صادراتی (میوه جات تازه و خشک)

منبع: دیپارتمنت انکشاف صادرات و سرمایه‌گذاری

شکل ۲: مقدار (هزارتن) و ارزش (میلیون دالر) صادرات اقلام عمده میوه خشک و تازه در سال ۲۰۲۱

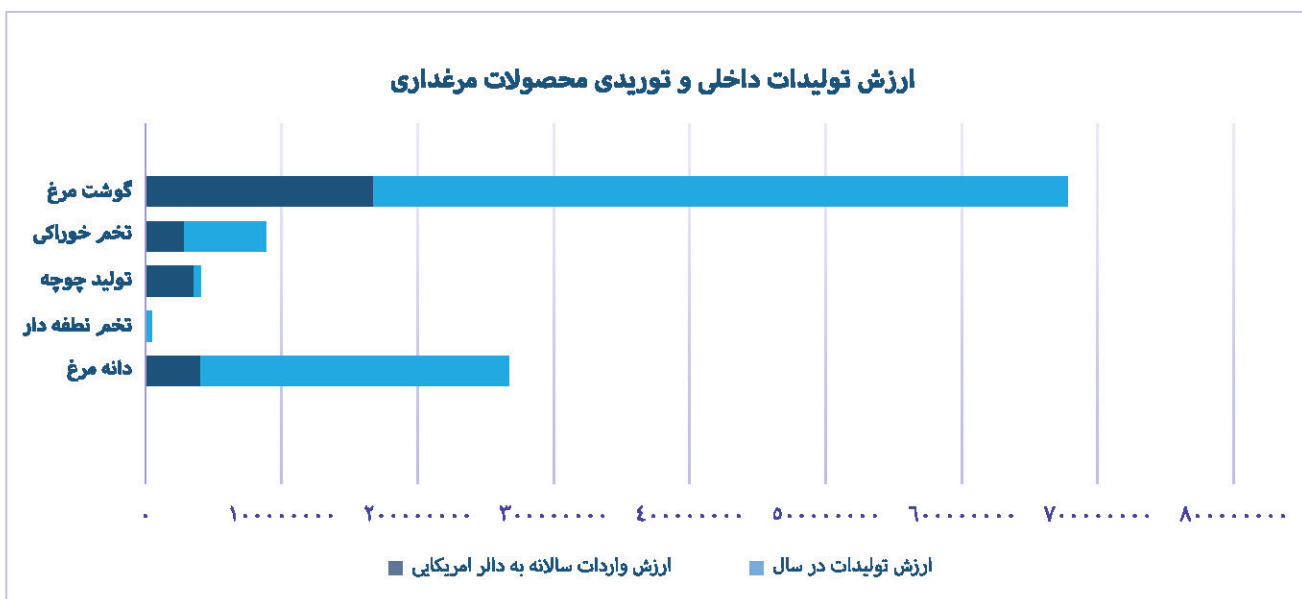
علاوه بر افزایش صادرات محصولات زراعی، افغانستان در بخش مرغداری نیز شاهد پیشرفت‌های قابل توجه بوده است. نمایه کلی بخش مرغداری افغانستان را در سال ۲۰۲۱-۲۰۲۲ می‌توان در ذیل مشاهده نمود:

شماره	تعداد فابریکه	واحد	مقدار تقاضا سالانه	ظرفیت تولید سالانه	مقدار تولید داخلی سالانه	مقدار واردات سالانه	فیصدی تولیدات و کمبودات سالانه (%)		ارزش واردات سالانه به دالر امریکایی	ارزش تولیدات در سال	
							تولیدات %	واردات %			
۱	دانه مرغ	۲۱	متریک تن	۶۴۲,۶۲۵	۶۸۲,۳۰۰	۵۴۵,۷۰۰	۹۶,۹۲۵	۸۵%	۱۵%	۴۰,۶۱۱,۵۷۵\$	۲۲۶,۴۶۵,۵۰۰\$
۲	تخم نطفه دار	۱۵	بیضه	۱۸۳,۱۹۵,۰۰۰	۲۸,۳۰۰,۰۰۰	۲۲,۲۳۰,۰۰۰	-	۱۲%	-	-	۴,۶۰۱,۲۹۳\$
۳	تولید چوچه	۶۳	قطعه	۱۵۹,۳۰۰,۰۰۰	۸۸,۴۵۲,۰۰۰	۲۰,۰۰۰,۰۰۰	۱۳۷,۲۵۰,۰۰۰	۱۴%	۸۶%	۳۵,۵۱۰,۹۹۶\$	۵,۱۷۴,۶۴۴\$
۴	تخم خوراکی	۶۱۱	بیضه	۱,۶۰۰,۰۰۰,۰۰۰	۱,۱۶۸,۰۰۰,۰۰۰	۹۲۸,۵۰۰,۰۰۰	۴۳۸,۵۴۰,۰۰۰	۵۸%	۴۲%	۲۸,۳۶۶,۱۰۶\$	۶۰,۰۵۸,۲۱۴\$
۵	گوشت مرغ	۸,۶۵۹	متریک تن	۳۰۰,۰۰۰	۲۶۶,۴۰۰	۲۱۹,۰۰۰	۸۱,۰۰۰	۷۳%	۲۷%	۱۶۷,۶۵۸,۴۷۳\$	۵۰۹,۹۶۱,۱۹۰\$
				مجموعه کل						۵۷۴,۶۰۲,۶۸۷\$	۲۷۲,۱۴۷,۱۵۰\$

منبع: اتحادیه مرغداری افغانستان و اتاق تجارت و سرمایه‌گذاری افغانستان

جدول ۱: نمایه کلی از صنعت مرغداری در افغانستان

با وجود پیشرفت در عرصه فوق، اما چنانچه دیده می‌شود افغانستان بگونه کامل در این بخش نیز خودکفا نگردیده است و نیاز به واردات این محصولات از بیرون کشور هنوز وجود دارد. در شکل ذیل ارزش تولیدات و میزان توريد محصولات مرغداری را می‌توان به وضوح مشاهده نمود:

شکل ۳: ارزش تولیدات داخلی و توريد محصولات مرغداری

اتاق معتقد است که در صورت رفع چالش‌های مربوط به سکتور زراعت، ارزش صادرات زراعتی ۵ برابر افزایش خواهد یافت. عمده‌ترین موانع و مشکلات و راه‌حل‌های آن به قرار ذیل می‌باشد:

زراعت و آبیاری

پیشنهادات	چالش‌ها	اولویت
<ul style="list-style-type: none"> • فراهم نمودن تسهیلات حمایتی لازم در پالیسی‌ها و اسناد تقنینی مربوط؛ • ایجاد بانک سکتوری غرض فراهم ساختن تسهیلات لازم مالی و یا تسهیل در امر سیاست‌های کردتی و قرضوی سکتوری از طریق بانک‌های دولتی و تجارتی موجود؛ • اعمار و بازسازی شبکه‌های آبیاری و بندها به منظور دسترسی زارعین به منابع آبی موثر و دوامدار؛ • تسهیلات در طرزالعمل‌ها و پروسیجرهای طی مراحل اسناد گمرکی و مالیاتی مانند ارایه بیلانس ربعوار به سالانه؛ • معیاری‌سازی سرتیفیکت‌های مورد نیاز محصولات زراعتی با توجه به استانداردهای قبول شده‌ی منطقوی و جهانی؛ • تسریع زمینه‌ی گذار زراعت سنتی به زراعت میکانیزه با استفاده از تحقیق، انکشاف و تجارب کشورهای منطقوی و جهانی و از طریق (دسترس) به تخم‌های اصلاح شده بذری، کود کیمیاوی، ادویه‌جات زراعتی، خوراکه‌های حیوانی، ترویج مالداری و حفاظت نباتات، ماشینری کشاورزی، زنجیره ارزش، بازاریابی بین‌المللی، سهولت‌های لابراتواری، تطبیق استانداردها و آگاهی دهی). 	<ul style="list-style-type: none"> • عدم موجودیت پالیسی و سیاست‌های حمایتی لازم از سکتور خصوصی؛ • موجودیت ظرفیت پایین تأمین مالی و سیاست‌های کردتی و قرضوی؛ • خشک‌سالی‌های پی‌پی و عدم مدیریت درست منابع آبی برای آبیاری؛ • مغلق بودن پروسیجر طی مراحل گمرکی، ارایه بیلانس و تصفیه حساب مالیاتی؛ • عدم آگاهی زارعین از استندردها و روش‌های نوین کشاورزی، مالداری و دام داری؛ • ظرفیت پایین ادارات در تهیه سرتیفیکت‌های مورد ضرورت برای محصولات زراعتی؛ • عدم موجودیت زیر ساختارهای زراعتی از قبیل (سردخانه‌ها، پریکولینگ، وسایط باربری یخچالی)؛ • نبود ادویه جات، کودهای کیمیاوی و تخم‌های اصلاح شده بسنده مطابق نیازمندی‌های زارعین؛ • مشکلات در گستره زنجیره ارزش؛ • محدودیت‌های موجود فرا راه گذار از زراعت سنتی به زراعت میکانیزه. 	<p>تدوین، ریفورم و وضع پالیسی‌های حمایتی به شمول بهبود زیرساخت‌های مورد نیاز جهت ارتقای مزیت رقابتی و ظرفیت‌های زراعتی در کشور و تسریع زمینه‌ی گذار از زراعت سنتی به میکانیزه</p>

جدول ۲: چالش‌ها و پیشنهادات سکتور زراعت، آبیاری و مالداري

مالداری و مرغداری

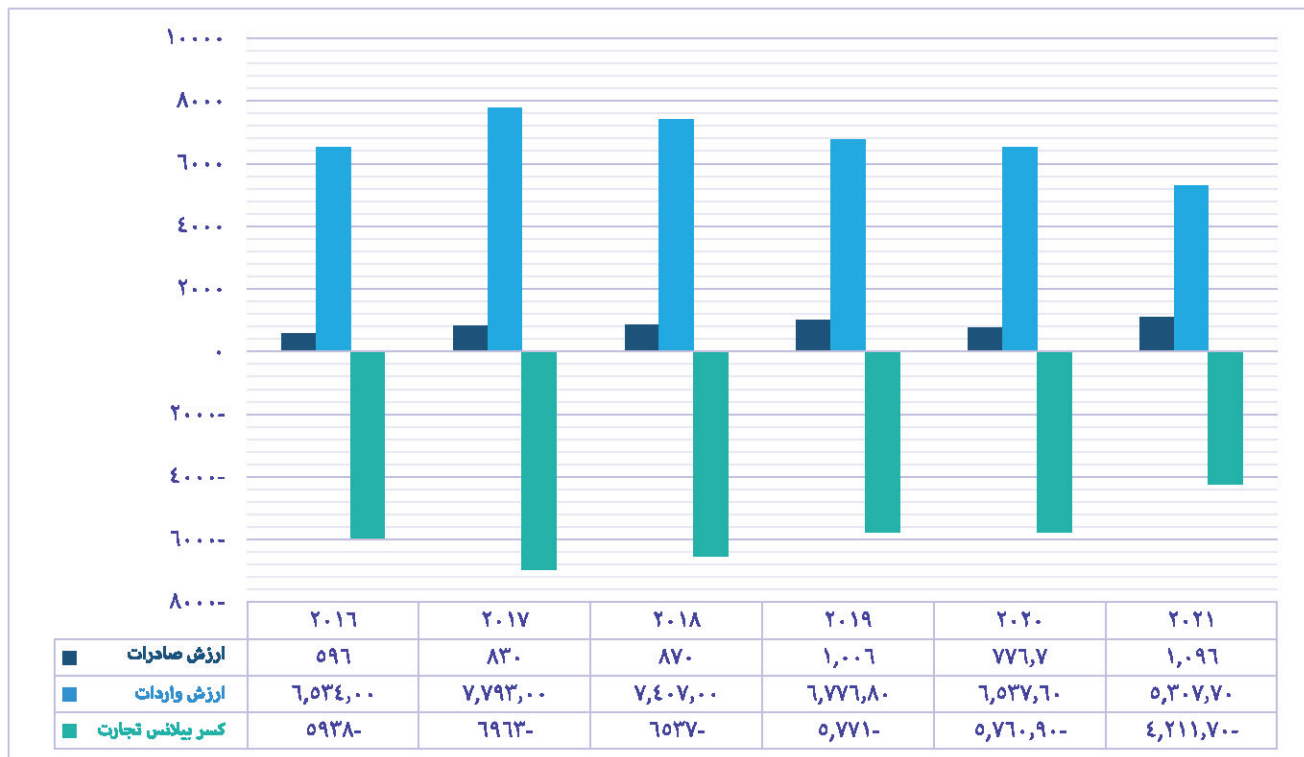
پیشنهادات	چالش ها	اولویت
<ul style="list-style-type: none"> • تسهیل دسترسی به زمین جهت ایجاد فارم‌های نسلی (Breeder) در ولایات مختلف کشور از طریق های: <ul style="list-style-type: none"> - اجاره طویل‌المدت به سکتور خصوصی و یا - مشارکت عامه و خصوصی • حمایت مالی از تأسیس و ایجاد ذخایر استراتژیک مواد اولیه خوراکی مرغ. • تأمین صحت و سلامت شهروندان از طریق منع ورود مرغ زنده به کشور. • فراهم نمودن سهولت‌های مالی و گمرکی از طریق‌های چون: <ul style="list-style-type: none"> - محصول نمودن مرغ بر اساس قطعه - فراهم نمودن تسهیلات معیاری و استاندارد در بنادر کشور به منظور تطبیق، کنترل و نظارت از کمیت و کیفیت محصولات مرغداری. - معافیت‌های مالیاتی ۳ الی ۵ ساله برای فارم‌های جدید التأسیس. - معافیت تعرفه‌های گمرکی بالای تخم‌های نطفه دار مورد نیاز ماشین‌های چوچه کشی داخلی. • فراهم نمودن امکانات معیاری و استاندارد ذخیره‌سازی گوشت و تخم مرغ در کشور به منظور پاسخگویی فوری به تقاضا در مارکیت از طریق‌های چون: <ul style="list-style-type: none"> - ایجاد سردخانه‌های معیاری با ظرفیت بلند حداقل در ۵ زون اقتصادی کشور در کوتاه مدت. • استاندارد ساختن ذبح و پروسس محصولات مرغداری در کشور از طریق های: <ul style="list-style-type: none"> - اعمار کشتارگاه‌ها (مسلخ) استاندارد در کشور - جلوگیری از ذبح مرغ‌های زنده در دکاکین به منظور حفاظت از محیط زیست. - فراهم نمودن امکانات پروسس و تأمین زنجیره ارزش محصولات مرغداری در کشور. 	<ul style="list-style-type: none"> • نبود دسترسی به زمین در ولایات کشور به منظور ایجاد و احداث فارم‌های نسلی (Breeder). • نبود ذخایر استراتژیک مواد اولیه خوراکی مرغ. • تحت شعاع قرار گرفتن صحت و سلامت در کشور بدلیل ورود مرغ زنده از کشورهای مختلف جهان. • محدودیت در سهولت‌های مالی و گمرکی فرا راه صنعت مرغداری کشور. • نبود امکانات معیاری ذخیره‌سازی گوشت و تخم تولید شده در کشور. • نبود مسلخ‌های استاندارد و امکانات معیاری پروسس محصولات مرغداری در کشور. 	

تجارت (صادرات و واردات)

جهانی» دانست؛ البته در صورتی که از مفاد آن با توجه با منافع ملی کشور استفاده صورت گیرد.

بیلائس تجارت افغانستان در طی سالیان متمادی همواره با کسر قابل توجهی همراه بوده و در اطراف ۹۰ درصد در نوسان بوده است. این خود تاثیر منفی را روی سایر مولفه‌های کلان ملی اقتصادی در داخل کشور همانند نوسانات شدید در قیمت‌ها و نرخ اسعار به‌جا گذاشته است. با وجود این، از اثر اصلاحات صورت گرفته، کسر بیلائس تجارت در کشور به صورت ملایم در حال تغییر مثبت است و در سال ۲۰۲۱ برای اولین بار ارزش صادرات کشور به ۱۰۹۶ میلیون ریگورد زد. بیلائس تجارت کشور را می‌توان در ذیل مشاهده نمود.

تجارت یکی از راه‌های دستیابی به رشد و انکشاف اقتصادی کشورها است و سطح تجارت یک کشور به خصوص سهم صادرات آن چگونگی رشد و انکشاف اقتصادی‌اش را نشان می‌دهد. از آن جایی که فعالیت‌های تجارتي افغانستان هنوز سنتی است، از این رهگذر همیشه با مشکل عدیده مواجه بوده است. اما دست کم در این اواخر، اصلاحات سازنده‌ای را چون ساده‌سازی روندهای تجاری و کسب‌وکار، ایجاد مراکز خدمات واحد، توسعه راه‌های ترانزیتی، دهلیزهای هوایی، تشخیص چالش و متناسب به آن تعدیل قوانین، تصویب قوانین و موافقتنامه‌های ترجیحی تجارتي روی دست گرفته شده، و نتایج قابل قبولی در این راستا به دست آمده است. همچنان در این زمینه یک شاخص مثبت در رشد تجارت افغانستان را می‌توان الحاق کشور به سازمان تجارت جهانی و پیاده سازی «تعهدات پس از الحاق افغانستان به سازمان تجارت

جدول ۳: بیلائس تجارت افغانستان (میلیون دالر) طی سال‌های (۲۰۲۱-۲۰۱۶)

منبع: دیپارتمنت انکشاف صادرات و سرمایه‌گذاری (اتاق) و اداره ملی احصائیه و معلومات افغانستان (NSIA)

کشورهای پیشرفته و آینده‌نگر دایم در تلاش اند تا هرچه بیشتر تجارت خویش را تقویه کنند و جایگاه خویش را در سطح تجارت بین‌المللی تثبیت نمایند. بناءً نیاز مبرم شده می‌شود تا به منظور تثبیت جایگاه افغانستان در تجارت بین‌المللی به چالش‌های عمده این سکتور مهم رسیده‌گی صورت گیرد. خلاصه‌ای از چالش‌ها و راه‌حل‌های پیشنهادی بخش صادرات قرار ذیل می‌باشد:

تجارت (صادرات)

اولویت	چالش ها	پیشنهادات
	<ul style="list-style-type: none"> • عدم موجودیت پالیسی مؤثر غرض بازاریابی محصولات صادراتی کشور؛ • عدم تسهیلات لازم حمایتی برای رقابتی ساختن محصولات صادراتی کشور؛ • مشکلات در زمینه های مالیات، ارایه بیلانس و اظهارنامه های گمرکی؛ • هزینه های بلند تجارت فرامری (زمینی و دهلیزهای هوایی)؛ • تطبیق یکسان پروسیچرهای گمرکی بالای تمام محصولات صادراتی بدون در نظر داشتن مدت آسیب پذیری اجناس؛ • مشکلات موجود در بنادر تجارتی کشور از لحاظ ظرفیتی و زیربنایی؛ • عدم موجودیت موافقت نامه ها و قراردادهای تجارتی با کشورهای منطقه و جهان؛ • نبود تسهیلات لازم در صدور ویزه؛ • عدم ارایه خدمات بانکی معیاری در مطابقت به نیازمندی های سکتور خصوصی. 	<ul style="list-style-type: none"> • معیاری سازی و تسهیل زمینه بازاریابی محصولات صادراتی کشور به بازارهای بالقوه بین المللی از طریق (برگزاری نمایشگاه ها و کنفرانس های سالانه، فعالیت های موثر ائشه های تجارتي و برگزاري BYB ها)؛ • رفع محدودیت های موجود به منظور رقابتی ساختن محصولات صادراتی کشور از طریق (تسهیل زمینه ضد عفونی یا فومیگشن مطابق به معیارت بین المللی، ایجاد سرد خانه های داخلی حد اقل در کوتاه مدت در زون های عمده اقتصادی کشور، فراهم ساختن مکان های مناسب بارگیری و اختصاص زمین غرض پروسس، بسته بندی معیاری و آگاهی دهی از آن). • سهولت های لازم مالیاتی و ارایه بیلانس از طریق (تصفیه مالیات محصولات صادراتی حین تردد اموال در گمرک و تعدیل ارایه بیلانس های ربعوار به سالانه)؛ • کاهش هزینه های تجارت فرامری از طریق (هماهنگی با کشورهای مشترک المنافع در زمینه کاهش مصارف خطوط ریلی، جلب حمایت مالی و تخنیکي نهادهای بین المللی و در نهایت تخصیص سبسایدی از طرف دولت غرض شروع مجدد دهلیزهای هوایی، هماهنگی غرض کاهش مصارف خاک پولی کشور از طرف تمام کشورهای منطقه). • اتخاذ روش های بدیل پروسیچرهای گمرکی از قبیل ارجحیت به محصولات زودرس و سریع الفساد به خصوص در زمینه طی مراحل غیابی ترخیص اموال و وضع تعرفه های فصلی بالای سبزیجات و میوهجات تازه مشابه خارجی؛ • برگزاری برنامه های ارتقای ظرفیت برای کارمندان و رسیده گی به چالش های زیربنایی در گمرکات کشور از قبیل (ایجاد مرکزهای خدمات واحد، گسترش سیستم اسیکودا در تمامی بنادر فعال کشور، ایجاد سیستم های قرنطین ولابراتوارهای استندرد مطابق به معیارات پذیرفته شده منطقی و جهانی، مدرنیزه کردن وسایل بارگیری و انتقال اموال در گمرکات، نصب اسکرها و ترازوهای تناژبلند در تمامی گمرکات فعال کشور). • عقد موافقتنامه ها و قراردادهای تجارتی و تعرفه های ترجیحی یک جانبه و چندجانبه با کشورهای همتا. • تسهیلات در عرصه صدور ویزه تجارتی طویل المدت برای تجار و سرمایه گذاران افغانستان. • ارایه خدمات بانکی سهل در مطابقت به نیازمندی های سکتور خصوصی به خصوص در زمینه (انتقالات پولی، صدور تضمینات بانکی، محدودیت های موجود در داد و ستد پولی، ارتباط بین بانکی با کشورهای طرف معاملات تجارتی، توسعه خدمات بانکی در تمامی بنادر سرحدی و گمرکی فعال کشور).

تجارت (واردات)

فراهم آوری تسهیلات و استعدادهای متناسب با شرایط منطقه‌ای و بین‌المللی غرض بهبود تجارت فرامرزی

اولویت	چالش‌ها	پیشنهادات
	<p>• موجودیت مشکلات گمرکی و مالیاتی در زمینه‌های (فورم انتقال به ویژه تخلیه، تصفیه مالیاتی و ترتیب بیلانس، تاخیر در اجراءات گمرکی، تفاوت قیمت خرید و قیمت دیتابیس)؛</p> <p>• چالش‌های موجود از اثر نبود سیستم و معیارات استاندارد در مطابقت با کشور های منطقه شامل بر (عدم موجودیت سردخانه‌ها، عدم موجودیت لابراتور مجهز مخصوصاً در زمینه عدم تطابق استندردهای تعیین شده در بنادر با معیارات و استندردهای اجناس وارد شده از کشورهای منطقه.</p> <p>• عدم رایبه خدمات مطابقت کننده با اخاذی‌های موجود و مصارف بلند ترانسپورتی؛¹</p> <p>• موجودیت مشکلات در سوء تعبیر از فیصله‌های دولتی در قبال محصولات وارداتی² و اصل فیصله؛</p> <p>• موجودیت مشکلات ویژه.</p>	<p>• رسیدگی به چالش‌های گمرکی و مالیاتی واردکننده‌گان از طریق (تخلیه و تشریح یک مرتبه اموال مخصوصاً میوه‌جات و سبزیجات تازه، محصول نمودن اجناس وارداتی به صورت یکباره‌گی³، تعدیل سیستم تصفیه مالیاتی از ربعوار به سالانه، اختیاری نمودن انتقال اموال در بنادر کشور بعد از طی مراحل گمرکی، معافیت جرایم مالیاتی سال‌های قبل از ۱۳۹۹، احداث پارکینگ‌های منظم برای محصولات مختلف به صورت جداگانه مخصوصاً در گمرک اسلام قلعه، بازنگری محصول وضع شده بالای گندم و آرد بنابر ضرورت اساسی به آن متاع‌ها، رسیدگی به چالش‌های موجود وسایط تیز رفتار یک کلید در گمرک‌های هرات به رویت انوایس خارج به منظور افزایش عواید دولت⁴، و تطبیق یکسان قوانین گمرکی در تمام گمرکات کشور)؛</p> <p>• رسیدگی به مشکلات استانداردسازی و معیاری‌سازی از قبیل رسیدگی به موارد چون (ایجاد لابراتوارهای منظم و مجهز غرض تست دقیق اموال وارداتی،، نصب سیستم‌های ضدحریق در بنادر کشور، ایجاد لابراتوارهای مجهز کنترل کیفیت و اسکنر در بنادر کشور، اعمار سردخانه و گدام‌ها و پارکینگ‌های معیاری در بنادر کشور)؛</p> <p>• تجدید نظر در فیس و رایبه خدمات اداره «استراس» در مطابقت به نیازمندی‌های سکتور خصوصی و استندردهای منطقی و بین‌المللی، رسیدگی به چالش‌های موجود وسایط تورییدی متوقف شده در بنادر کشور.</p> <p>• بازنگری مصوبه شورای عالی اقتصادی مورخ ۲۹/۱۲/۱۳۹۸ پیرامون صنعت ذوب آهن و تورییدی سیخ گول و آهن آلات⁵ و بازنگری مجدد هدایت غیرکنتینی مقامات ذیربط امارت اسلامی افغانستان پیرامون تورییدی گوشت مرغ⁶؛</p> <p>• رسیدگی به مشکلات ویژه تجاران از مجرای دیپلوماتیک در کشور.</p>

۱- اخذ ۷۱ افغانی حق‌الخدمت توسط شرکت استراس (فراهم کننده خدمات ریلی) بدون هیچ نوع رایبه خدمات. افزایش کرایه فی تن آرد از ۲۴۰۰ افغانی به ۳۰۰۰ افغانی- اخذ ۰.۴ فیصد کمیشن از طرف ریاست مواد نفتی بابت خدمات اطفالیه و چارج نمودن روزانه ۸۰۰ افغانی جریمه برسرالارضی بالای هر موتر متوقف شده.

۲- تضارض فیصله کمیته تعرفه شورای عالی اقتصادی و دستور غیرکنتینی وزارت زراعت، مانداری و تیاریر پیرامون منع واردات گوشت مرغ با منافع مردم و واردکننده‌گان.

۳- برینج وارداتی محصول شده در مسیرهای خوست و لوگر هنگام عبور از منطقه چهارآسیاب بوسیله وسایط باربری کوچک داخل کابل می‌شود و دوباره به گمرک کابل فرض محصول انتقال یافته و محصول مجدد می‌شود. علاقتا در قسمت فورم انتقال روغن نیز مشکلاتی وجود دارد.

۴- به اساس پالیسی که از قبل وجود داشته است، وسایط تیز رفتا مودل ۲۰۰۰ الی ۲۰۰۰ باید ده فیصد و ۲۰۰ الی ۲۰۰۰ پانزده فیصد محصول گردد. این سبب رفع معضل و افزایش عواید دولت می‌گردد.

۵- طبق مصوبه جلسه شورای عالی اقتصادی مورخ ۱۳۹۸/۱۲/۲۹ بصورت عموم تعرفه سیخ گول و آهن آلات ۱۵٪ افزایش داده شد. براشت حاکم از آن مصوبه چنین بود که گویا ۱۵٪ برعلاوه ۱۱٪(۱۱+۲۰٪) فیصد افزایش داده شده است. از آنجایی که ۳۱٪ خطوط تیراوری موجود نبوده تعرفه به ۲۰٪ افزایش داده شد و بعداً مشخص گردید که منظور از (۲۰٪) و (۲۱٪) تعرفه است که (۲۲،۴) می‌شود و جمعاً (۸،۴)٪ می‌گردد. متعالباً از آنجایی که خطوط تعرفه به این رقم نیز موجود نیست، تعرفه به ۲۰٪ تثبیت شد. احتراًماً در خواست می‌شود که موضوع بازنگری گردید و از برداشت اشتباهی که در سنجش کمیته تعرفه شورای عالی اقتصادی صورت گرفته بود تعبیر درست مشخص شود.

۶- اعزام هیئت باصلاحات امارت اسلامی افغانستان بشمول نماینده سکتور خصوصی از طرف شرکت‌های وارد کننده گوشت مرغ به کشورهای مقصد مخصوصاً ترکیه و براریل پیرامون وضاحت کامل موضوع و تصمیم مجدد جهت تورییدی گوشت مرغ به کشور.

تجارت (مواد نفتی و گاز مایع)

پیشنهادات	چالش ها	اولویت
<p>• طرح پالیسی جامع غرض تعیین استندردها در مطابقت با معیارهای ملی و بین‌المللی برای توريد مواد نفتی و گاز مایع در کشور که شامل مسایل ذیل باشد:</p> <p>- نوع و کیفیت مواد نفتی و گاز مایع. - استندردهای مشخص مواد نفتی و گاز مایع.</p> <p>• طرح و عملی‌سازی چارچوب منظم در زمینه توريد مواد نفتی و گاز مایع در مطابقت با رویکردهای بین‌المللی موجود که بر مسایل ذیل تمرکز داشته باشد:</p> <p>- تسریع روند توريد با دخیل ساختن تنها دو نهاد وزارت مالیه (غرض وضع و حصول مالیه و محصول) و اداره نورم و استندرد (غرض تصدیق استندردها و کیفیت مواد نفتی و گاز مایع). - تغییر شخصیت حقوقی اداره مواد نفتی به شرکت دولتی که به اصل هدف تاسیس آن مطابقت نماید.</p> <p>• تسریع روند اجراءات اداری و ترخیص مواد نفتی در بنادر کشور قرار ذیل صورت گیرد:</p> <p>- طی مراحل اداری در کمتر از ۵ یوم. - تسریع پروسه استرداد مواد نفتی در صورت بی‌کیفیت بودن آن در مطابقت به مفاد قراردادهای عقد شده. • کاهش مصارف توريدی مواد نفتی و گاز مایع به منظور کاهش قیمت آن در بازار از طریق:</p> <p>- تسریع روند تخلیه به منظور جلوگیری از دیمریج خط ریل و کرایه واگون. - تسریع طی مراحل گمرکی به منظور جلوگیری از پرداخت جریمه‌های ناشی از توقف واگون.</p> <p>• تخلیه مواد نفتی و گاز مایع در ذخایر موجود تحت نظر مسئولین مربوطه و صدور اجازه استفاده بعد از تکمیل مراحل قانونی آن.</p> <p>• رفع معضلات مربوط به قراردادهای مواد نفتی و گاز مایع از طریق دولت به دولت که خاصتا با کشور ترکمنستان شامل بر موارد ذیل می‌گردد:</p> <p>- از میان برداشتن جریمه‌های تاخیر در بارگیری. - تمدید میعاد قراردادها به صورت توافق.</p> <p>• احداث پارکینگ‌های معیاری جداگانه برای محصولات توريدی مواد نفتی به منظور جلوگیری از حوادث غیرمترقبه (آتش سوزی و غیره).</p>	<p>• عدم موجودیت استندردهای معیاری واردات مواد نفتی و گاز مایع.</p> <p>• ضعف در ارایه خدمات قابل ملاحظه اداره مواد نفتی در مقابل اخذ ۰,۴ فیصد کمیشن.</p> <p>• اجراءات اداری نامتناسب از لحاظ زمانی در مقایسه با معیارات تعیین شده عقد قراردادهای طرف‌های تجارتي مخصوصا کشور ترکمنستان (برگشتاندن دوباره مواد نفتی در مدت ۵ یوم در صورت بی کیفیت بودن).</p> <p>• تاخیر در طی مراحل گمرکی از طرف نهادهای ذیربط دولتی به شمول موانع موجود در پروسه تخلیه.</p>	

منبع: یافته‌های گروه کاری سکتور تجارت بخش واردات (کنفرانس ملی سکتور خصوصی)

ترانسپورت و ترانزیت

موقعیت ژئواکونومیک افغانستان در نقطه تلاقی چهار منطقه پرجمعیت و غنی از نظر منابع انرژی یعنی آسیای مرکزی، آسیای جنوبی، شرق میانه و شرق دور، این فرصت بالقوه را در اختیار افغانستان قرار داده است تا به پل اتصال منطقه‌ای و کانون تجارت و ترانزیت در منطقه و فراتر از آن بدل شود.

از دید ژئواکونومیک و مؤلفه‌های انکشافی، موقعیت جغرافیایی افغانستان هم چالش‌زا و هم فرصت‌ساز است. افغانستان به عنوان یک کشور محاط به خشک‌خانه با چالش‌های انکشافی همچون محدود بودن دسترسی به بازارهای منطقه‌ای و بین‌المللی، خلاهای زیربنایی، هزینه بالای تجارت و ترانزیت و کمبود سرمایه‌گذاری در بخش ترانسپورت و ترانزیت روبرو است. از سوی دیگر

افغانستان در این اواخر شاهد تحولات مثبت اما غیرپسندیده در عرصه زیربنای اقتصادی و ایجاد راه‌های بدیل ترانزیتی بوده است. این تحولات بدون شک توانسته است نقش قابل ملاحظه و سازنده‌ای را در رشد دوامدار اقتصادی، انکشاف سرمایه‌گذاری، رشد سکتور خصوصی و بالآخره خودکفایی افغانستان داشته باشد. توسعه بندر چابهار و افتتاح راه لاجورد دو اتفاق مهر درین راستا بود، اما متأسفانه این دو ابتکار نیز هنوز به صورت اساسی اجرایی نگردیده و با مشکلاتی متعددی روبرو می‌باشند. به منظور تحقق این هدف بزرگ (توسعه ترانزیت و ترانسپورت) نیاز است تا به مشکلات موجود فرا راه این سکتور که در ذیل به آن پرداخته شده است، رسیده‌گی کامل صورت گیرد.

در بعد منطقه‌ای، احیای موقعیت تاریخی افغانستان به حیث پل اتصال منطقه‌ای و کانون تجارت و ترانزیت در منطقه مستلزم سهم‌گیری فعال افغانستان در دهلیزهای ترانسپورتی و ترانزیتی در حوزه بزرگ آسیا-اروپا می‌باشد. این امر نه تنها برای افغانستان بلکه برای اقتصاد تمام منطقه از اهمیت زیادی برخوردار است. افغانستان با توجه به موقعیت مرکزی خود، برخی از کوتاه‌ترین و به صرفه‌ترین مسیرهای ترانزیت جاده‌ای و ریلی و مسیرهای انتقال انرژی در سطح منطقه را فراهم می‌کند. پیشنهاد سکتور خصوصی متنوع‌سازی مسیرهای ترانزیتی به حیث یکی از ستون‌های اصلی همکاری‌های منطقه‌ای افغانستان در دو چارچوب «رگه» و «پروسه استانبول-قلب آسیا» می‌باشد.

ترانزیت و ترانسپورت

اولویت	چالش‌ها	پیشنهادات
<p>اعمار و توسعه زیربنای ترانسپورتی و ترانزیتی و عقد تفاهم نامه‌های بین‌الحکومتی جهت تسریع روند اجرایی شدن راه‌های بدیل ترانزیتی و اتصال منطقی</p>	<ul style="list-style-type: none"> • موجودیت مشکلات در تفکیک صلاحیت و مسئولیت شرکت‌های ترانسپورتی، بارچالانی، لوژیستیک و ترانزیتی؛ • عدم موجودیت طرح منظم انکشاف سکتور ترانسپورت در خصوص احداث خطوط آهن، واگون‌ها، TIR پارک‌ها و پارکینگ‌های معیاری؛ • سردرگمی طلبات شرکت‌های ترانسپورتی بالای حکومت پیشین (جمهوری)؛ • ظرفیت پایین بنادر کشور در زمینه تردد وسایط بیشتر باربری؛ • عدم موجودیت تاسیسات لازم در بنادر تجارتی کشور مانند (سردخانه‌ها، پارکینگ‌ها و سرویس‌های بهداشتی)؛ • نبود تفاهم‌های بسنده ترانسپورتی با کشورهای منطقه و جهان به منظور تسهیل روند؛ • موجودیت هزینه‌های متفاوت ترانسپورتی با کشورهای منطقه بخصوص کشور ایران؛ • عدم پذیرفتن وسایط خالی باربری به گونه چشمگیر در بنادر کشور از جانب کشورهای منطقه به منظور انتقال اموال تجارتی؛ 	<ul style="list-style-type: none"> • تفکیک صلاحیت و مسئولیت میان شرکت‌های لوژیستیک، بارچالانی، ترانزیتی و ترانسپورتی از طرف وزارت ترانسپورت در زمینه فعالیت‌های آنان؛ • آغاز مجدد فعالیت کمیته تعدیل قانون ترانسپورت به منظور مؤثریت بیشتر و اجرایی شدن آن؛ • تسهیل روند پرداخت طلبات فعالین سکتور خصوصی منجانب وزارت‌های مختلف کشور در همکاری با اداره امور و نهادهای مرتبط؛ • ایجاد طرح‌های منظم غرض انکشاف سکتور ترانسپورت که بتواند زمینه مشارکت سکتور خصوصی را در همه عرصه‌ها تضمین نماید؛ • اعمار تاسیسات لازم مانند (سردخانه‌ها، پل‌ها، پارکینگ‌ها و سرویس‌های بهداشتی) در بنادر کشور؛ • متوازن ساختن هزینه‌های ترانسپورتی با کشورهای منطقه. • عقد تفاهم‌های ترانسپورتی و ترانزیتی دو جانبه و چند جانبه با کشورهای منطقه و جهان به منظور تسهیل روابط تجارتی و ترانسپورتی؛ • ایجاد و اجرایی شدن بندر فورکلفت ولایت بدخشان جهت انتقال اموال وارداتی از کشور چین. • تسهیل روند پذیرفتن وسایط خالی باربری به منظور تردد دوطرفه به مقصد تجارت.

اولویت	چالش ها	پیشنهادات
	<p>• عدم وجود اکسری و در نتیجه نیاز به باز کردن پلمپ کانتینرها و بیرون ریختن کالاهای داخل کانتینر و ارزیابی کامل اموال که علاوه بر زمان تحویل که اکثرا باعث صدمه شدن کالای صادراتی و وارداتی می‌گردد؛</p> <p>• بلند بودن کرایه کشتی از چابهار الی ممبی نظر به بندر عباس؛</p> <p>• مشکلات در انتقال پول برای اموال صادراتی و وارداتی از طریق بندر چابهار؛</p> <p>• وقفه بیش از نیاز در امر ترخیص کالاهای اولیه مانند روغنیت و مایعات و انواع پودرها از طرف اداره استندرد؛</p> <p>• اخذ تضمین مبلغ ۳۴,۸۱۰,۰۰۰ تومان از جانب کشور ایران و تاخیر بیش از نیاز در دوباره بازپرداخت آن؛</p> <p>• پروسیجر پیچیده و وقت‌گیر اخذ سرتیفیکت کنترل کیفیت ایران که اکثرا باعث فاسد شدن اموال سریع الفساد افغانی می‌گردد؛</p> <p>• اخذ مصارف اضافی و گراف از وسایل ترانسپورتی افغانی هنگام ورود به پایانه بندر؛</p> <p>• عدم موجودیت سردخانه‌های معیاری؛</p> <p>• موجودیت مشکلات در رود پاس؛</p> <p>• پرداخت خاک پولی بیشتر برای طرف ایرانی (۵۱۰۴) و حین بازگشت در خاک افغانستان پرداخت مبلغ (۵۲)؛</p> <p>• اخذ تضمین یک مبلغ گراف از طرف شرکت‌های ترانسپورتی ایرانی از جانب افغانی هنگام تردد وسایط افغانی به خاک آن کشور؛</p> <p>• جریمه‌های بسیار بلند برگه سبز در صورتی که وسایط افغانی بنا به هر دلیلی از موعد تعیین شده دیرتر از کشور ایران خارج شوند (احتمالا روزانه بین چهل تا دوصد هزار تومان) جریمه می‌شوند؛</p> <p>• موجودیت مشکلات در اقامه (صدور شش ماه الی یکساله اقامه و در ضمن اقامه چابهار محدود محیط چابهار)؛</p> <p>• هزینه‌های بلند تدارکاتی و ترانسپورتی طرف افغانی هنگام ورود به خاک ایران و در مرزها.</p>	<p>• تطبیق کامل مفاد توافقنامه سه جانبه افغانستان، ایران و هندوستان پیرامون استندرد نمودن بندر تجاری شهید بهشتی.</p> <p>• عقد قراردادهای ترانزیتی و ترانسپورتی با کشورهای هند، ایران، امارات متحده عربی، کویت، قطر و عمان به منظور تسریع روند صادرات افغانستان از طریق چابهار؛</p> <p>• معیاری ساختن بنادر اسلام قلعه و نیمروز از طریق (ایجاد سرد خانه ها، پارکینگها و وسایل تخنیکی مدرن جهت تخلیه و بارگیری اموال تجارتي)؛</p> <p>• امضای تفاهمنامه باکشور ایران جهت انتقال اموال صادراتی افغانی توسط وسایط باربری افغانی از بنادر نیمروز، اسلام قلعه و فراه الی بندر چابهار؛</p> <p>• تسریع روند گفتگوهای دیپلماتیک میان طرف‌های افغانستان، ایران و هندوستان به منظور اختصاص کشتی برای طرف افغانی جهت انتقال اموال صادراتی و وارداتی افغانی، استندرد ساختن بندر و تسهیل زمینه‌های سرمایه گذاری در بخش‌های مختلف برای طرف افغانی؛</p> <p>• صدور ویزه و اقامه طویل‌المدت برای متشبتین افغان بدون قید محیط تردد در کشور ایران؛</p> <p>• انستال اکسری برای بررسی اموال صادراتی و وارداتی در بندر چابهار توسط دولت ایران تا پلم کانتینرها از جانب گمرکات چابهار باز نگردد؛</p> <p>• در نظر گرفتن سهولت‌های گمرکی به‌شمول ترجیحات گمرکی و سهولت‌های قرنطینه برای طرف‌های افغانی در بندر نیواشیوا؛</p> <p>• استندرد ساختن اداره قرنطین نیمروز و احداث پل دوم پایانه مرزی میان نیمروز و ایران؛</p> <p>• ایجاد پورت TIR در ساحه ده کیلومتر شهر زرنج غرض سهولت برای اموال صادراتی و وارداتی؛</p> <p>• وضع معافیت و یا ترجیحی تعرفوی بالای محصولات اولیه وارداتی از طریق بندر چابهار از طرف دولت افغانستان؛</p> <p>• تجهیز اداره قرنطین جهت تسهیل زمینه ضدعفونی و فومگیشن در بنادر نیمروز و اسلام قلعه؛</p> <p>• بررسی و ارزیابی عوامل بیش از حد مقدور بلند بودن کرایه از طریق بندر چابهار نسبت به بندر کراچی و اتخاذ اقدامات موثر جهت کاهش آن؛</p> <p>• فراهم نمودن سهولت در بخش‌های (کرایه، تخلیه و بارگیری) در بندر میلک، چابهار و نیواشیوا و معافیت جرایم قرنطین و هندلنگ در بندر نیواشیوا؛</p> <p>• بررسی و ارزیابی تضمین‌های موجود در روابط تجارتي دو کشور ایران و افغانستان و حذف موارد زاید آن؛</p> <p>• برگزاری گفتمان سازنده با طرف ایرانی جهت حذف و یا تعدیل پروسجرهای موجود که سبب تحمیل مصارف اضافی و مدت بیشتر در جهت تکمیل پروسه‌های گمرکی بالای تاجران می‌گردد.</p>

راه لاجورد

پیشنهادات	چالش‌ها	اولویت
<ul style="list-style-type: none"> • جهت سهولت برای تاجران و دریوران یک پروتوکول ویژه واحد میان کشورهای این مسیر ایجاد گردد تا با یک ویژه واحد اجازه دخول و خروج فراهم گردد؛ • عقد موافقتنامه‌های دو جانبه و چند جانبه ترانسپورتنی و ترانزیتی جانبه میان کشور هایکه در این مسیر قرار دارند؛ • کسب عضویت کنوانسیون ویانا، دو پساژ و کنوانسیون (CMR). • به اساس قانون TIR تمام کشورها عضو مکلف اند تا پروسیجرهای گمرکی خویش را یکسان تطبیق نمایند. بناءً پیشنهاد می‌گردد تا کشورهای عضو راه لاجورد نیز بدون هیچ ملاحظه‌ای آنرا اجرایی نمایند. • مشورت‌های سازنده با طرف ترکمنستانی به منظور بازنگری تکس‌های گمرکی و تسهیل اجرایی شدن راه لاجورد. • ایجاد TIR ACADEMY در افغانستان به منظور ارتقای ظرفیت شرکت‌های ترانسپورتنی. 	<ul style="list-style-type: none"> • عدم ارایه ویژه برای صادرکننده‌گان و دریوران که از این مسیر تردد می‌نمایند؛ • نبود تفاهمنامه‌های گمرکی و ترانسپورتنی دو جانبه و چند جانبه در مورد انتقال اموال از مسیر راه لاجورد؛ • عدم عضویت افغانستان در کنوانسیون های ذیل است: <ul style="list-style-type: none"> - کنوانسیون ویانا - کنوانسیون کارنت دو پساژ - کنوانسیون (CMR) • بلند بودن کرایه کشتی از ترکمن باشی تا باکو و برعکس؛^۸ • بلند بودن تکس‌های گمرکی ترکمنستان. 	

منبع: کنفرانس ملی سکتور خصوصی (اتاق تجارت و سرمایه‌گذاری افغانستان)

جدول ۵: چالش‌ها و پیشنهادات سکتور ترانسپورت در افغانستان

۸ - تکس یکطرف آن مبلغ ۲۳۹ دالر می‌باشد در حالی که این تکس برای اموال ترکمنستانی مبلغ ۶۰ دالر می‌باشد. در صورتی که یک تفاهمنامه میان افغانستان و ترکمنستان به امضا برسد، افغانستان نیز می‌تواند از کشتی‌های بزرگ ترکمنستان استفاده نماید.

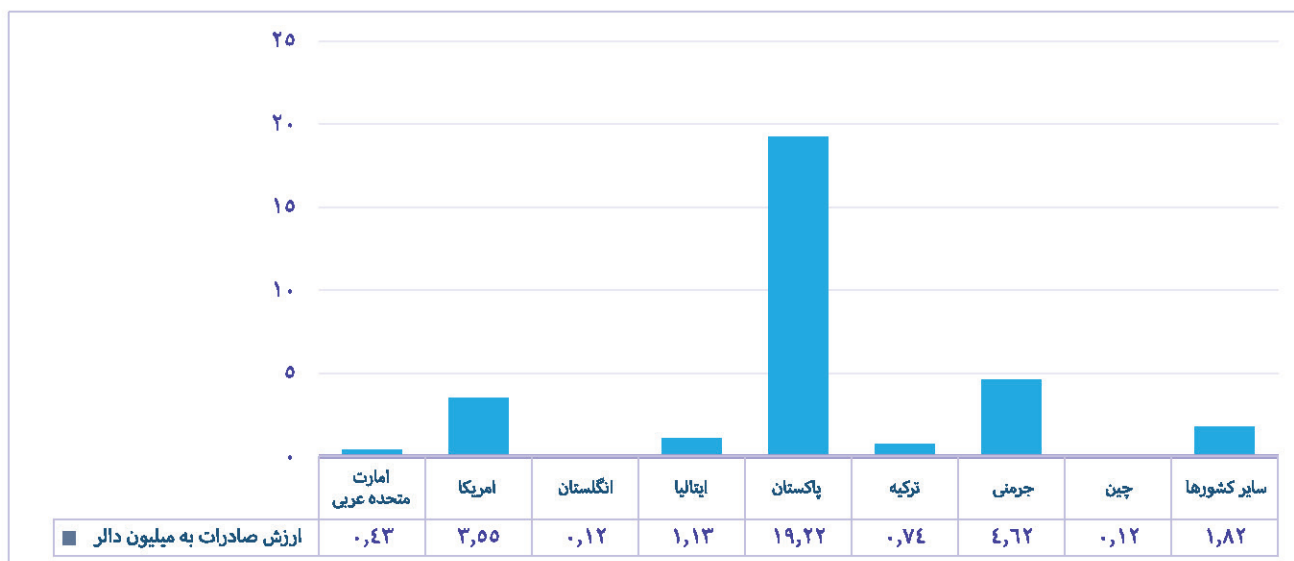
سکتور صنایع و معادن

افغانستان توانسته است در تولید مشروبات غیرالکولی، آب معدنی، ذوب آهن، صنایع پلاستیک و صنایع چاپی به دستاوردهای شگرفی دست پیدا کند. در عین زمان صنعت قالین که سابقه دیرینه و تاریخی دارد، در این کشور از اهمیت ویژه برخوردار است و شهرت کافی در سطح بین‌المللی دارد. قالین تقاضا کافی در مارکیت های بین‌المللی دارد و ارزش صادرات آن در سال ۲۰۲۱ بالغ بر ۳۱،۷۵ میلیون دالر گردید که می‌توان عمده‌ترین مقاصد صادراتی آنرا در شکل ذیل مشاهده نمود.

صنایع محرک اصلی اشتغال و رشد اقتصادی محسوب می‌شوند و با رونق بخشی فعالیت‌های صنعتی، می‌توان پویایی جامعه را مشاهده کرد. رشد صنعت با بهره‌گیری از سرمایه‌های فیزیکی متراکم شده، منابع طبیعی و مواد خام، نیروی انسانی و دانش فنی، قادر است در تأمین بسیاری از مایحتاج زندگی انسان و رشد اقتصادی جوامع نقش کلیدی را ایفا کند. نقش صنعت در توسعه اقتصادی جوامع و نیز افزایش سهم کشورها در تجارت بین‌المللی به‌ویژه در قرن اخیر به شدت افزایش یافته است و اکنون موتور توسعه اقتصادی بسیاری از جوامع بشری می‌باشد. کشورهای صنعتی ازین طریق قادر شده‌اند به سهم قابل توجهی در تجارت بین‌المللی دست پیدا کنند.

فعالیت‌های صنعتی در افغانستان پیشرفت چشمگیری را شاهد بوده است، اما هنوز نقش آن در رشد اقتصادی و اشتغال به تناسب کشورهای منطقه و جهان به مراتب کمتر است. روی هم رفته فعالیت‌های صنعتی در افغانستان بر چهار بخش ذیل متمرکز است:

- معادن و استخراج: شامل ذغال سنگ، گاز طبیعی، نمک، امونیاک مایع، گچ، کاندنسات، سنگ مرمر و دیگر مواد معدنی.
- صنایع کارخانه‌ای که شامل بخش‌های (صنایع شیمیایی، صنایع سبک، صنایع مواد غذایی، تولیدات فلزی، انواع و اقسام داروها، صنایع نجاری و کاغذسازی و چاپی...) می‌گردد.
- برق که شامل برق آبی، برق حرارتی و برق دیزلی می‌باشد.
- ساختمان: ساختمان‌سازی و تولید مواد ساختمانی.

منبع: دیپارتمنت انکشاف صادرات و سرمایه‌گذاری

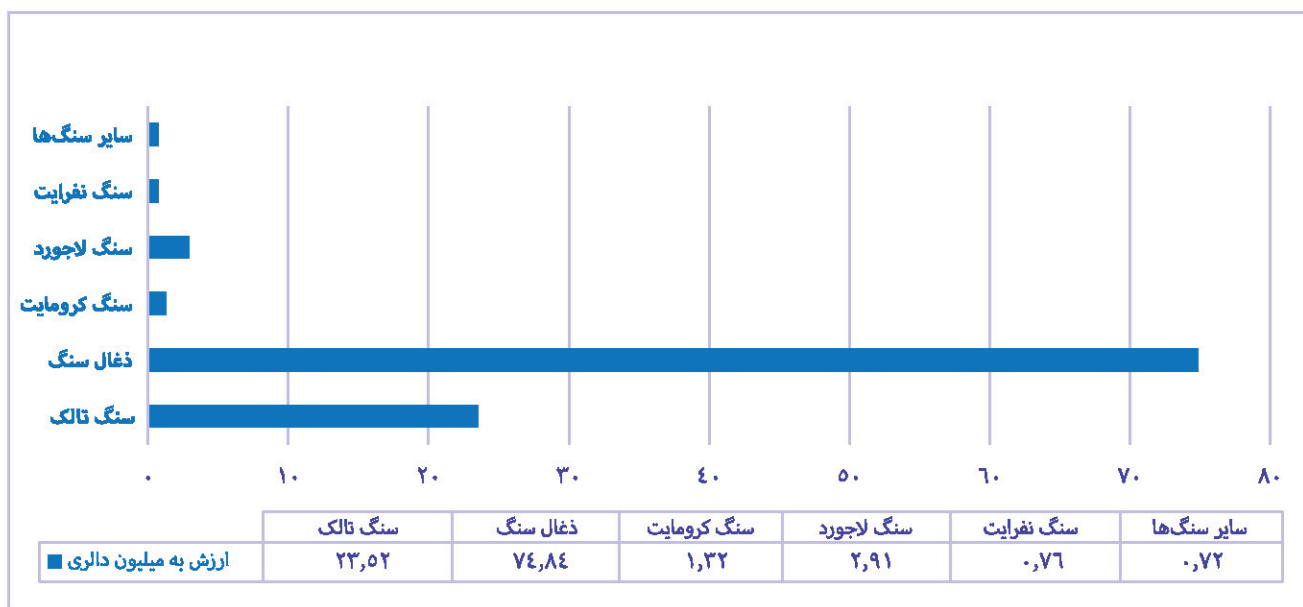
شکل ۴: ارزش (میلیون دالر) و مقاصد صادرات قالین در سال ۲۰۲۱

منابع طبیعی افغانستان که شامل زمین، آب، جنگلات و ذخایر معادن بوده، امیدی برای یک آینده درخشان، شگوفا و مرفه می‌باشد. از میان منابع فوق مهمترین آن‌ها را ذخایر و معادن افغانستان تشکیل می‌دهد. سروی‌های جیولوژیکی اخیر، ارزش منابع معدنی افغانستان را ۳-۱ تریلیون دالر امریکایی تخمین نموده است، که می‌توان آنرا بهترین وسیله برای رشد اقتصادی کشور و دستیابی به خود کفائی مالی دانست. منابع معدنی و نفت و گاز افغانستان قرار ذیل بر آورده شده است:

جدول ۱: نگاه کلی به منابع معدنی و نفت و گاز افغانستان

در بین انواع و اقسام منابع طبیعی و معدنی افغانستان سکتور خصوصی سرمایه‌گذاری هنگفتی روی انواع مختلف سنگ‌ها در افغانستان نموده که توانسته از رهگذر آن زمینه اشتغال را برای مردم افغانستان فراهم نماید. در ضمن آن صادرات این مواد معدنی را به کشورهای مختلف جهان صورت می‌گیرد. ارزش صادرات مواد معدنی در سال ۲۰۲۱ بالغ بر ۱۰۴ میلیون دالر گردیده بود. ارزش و مقدار انواع مختلف سنگ‌ها را در مجموع می‌توان در ذیل مشاهده نمود.

منبع: دیپارتمنت انکشاف صادرات و سرمایه‌گذاری (اتاق)

شکل ۵: ارزش صادرات سنگ‌های افغانستان در سال ۲۰۲۱ به میلیون دالر

با این حال، صنایع افغانستان به شمول صنایع استخراجی (معادن) با چالش‌های جدی مواجه بوده که مطمئناً رفع آن چالش‌ها می‌تواند نقش مثبتی بر رشد و شگوفایی اقتصاد افغانستان داشته باشد. عمده‌ترین این چالش‌ها به قرار ذیل می‌باشد.

اولویت	صنعت	تضمین رشد دوامدار صنعت از طریق دسترسی پایدار و ارزان به برق، آب و مواد سوختی؛ انکشاف معیاری پارک‌های صنعتی و سیاست‌های حمایت از تولیدات داخلی با در نظر داشت شرایط منطقه‌ای و جهانی
	پیشنهادات	
چالش‌ها	<ul style="list-style-type: none"> • معیاری نبودن پارک‌های صنعتی کشور. • عدم دسترسی پایدار به برق، مواد سوختی و آب توأم با نرخ بلند قیمت و تعرفه آن‌ها (فی کیلووات برق ۶,۷۰ افغانی و فی مترمکعب آب ۱۶ افغانی). • مشکلات موجود در سیاست‌های حمایتی از جانب دولت مخصوصاً در زمینه‌های وضع محصول گمرکی بالای اجناس مشابه خارجی، تعرفه‌های گمرکی بالای مواد خام، معافیت‌های مالیاتی صنایع جدید التأسیس و معاونت‌های دولتی باشد. • رسیدگی به مشکلات امنیتی صنعتکاران به شمول صنایع آن‌ها از طریق (ایجاد راه‌کارهای مناسب جهت جلوگیری از اختطاف، فراهم نمودن گارد‌های امنیتی و سایر وسایل تجهیزات امنیتی برای صنعت کاران و تامین امنیت شهرک‌های صنعتی به شمول امنیت فابریکات صنعتی که خارج از شهرک‌ها فعالیت می‌نمایند). • افزایش تقاضا به محصولات داخلی از طریق (عقد قراردادهای دولتی با صنایع و محصولات داخلی، بازاریابی، عقد موافقتنامه‌های تجارتي با کشور های منطقه و جهان، تادیات انتقالی، سبسایدی و بلند بردن کیفیت محصولات داخلی از طریق‌های ممکن). • وضع و طی مراحل کامل قانون دمپنگ و کنترل قاچاق از طریق جلوگیری از واردات اقلام بی‌کیفیت بدون مالیه و محصول، کنترل مرز های غیرقانونی. • حل مشکلات موجود بانکی در زمینه‌های موجود، تسهیل دسترسی آسان به خدمات مالی توأم با نرخ‌های مناسب و گسترده کردن و رقابتی ساختن صنعت بیمه در افغانستان. • ثبت کدهای بین‌المللی استاندارد برای محصولات و تولیدات داخلی کشور. • توسعه، گسترش و برگزاری برنامه‌های تخنیکی و مسلکی به منظور تریه نیروی کار ماهر غرض رفع نیازمندی‌های سکتور صنعت در کشور. • ارایه خدمات لازم در پارک‌های صنعتی موجود و احداث پارک‌های صنعتی جدید در ولایاتی که فاقد پارک صنعتی می‌باشند. • رفع چالش‌های موجود تجارت خارجی مخصوصاً صدور ویزه برای سکتور خصوصی داخلی و خارجی به شمول نیروی تخنیکی و متخصصین خارجی، برگزاری نمایشگاه‌ها، B2Bها و کنفرانس‌ها. • جلوگیری از تخریب بی‌رویه جنگلات موجود در ولایات کشور و صدور اجازه استفاده از آن برای فعالیت‌های قانونمند سکتور خصوصی در داخل کشور. 	<ul style="list-style-type: none"> • معیاری نبودن پارک‌های صنعتی کشور. • عدم دسترسی پایدار به برق، مواد سوختی و آب توأم با نرخ بلند قیمت و تعرفه آن‌ها (فی کیلووات برق ۶,۷۰ افغانی و فی مترمکعب آب ۱۶ افغانی). • مشکلات موجود در سیاست‌های حمایتی از جانب دولت مخصوصاً در زمینه‌های وضع محصول گمرکی بالای اجناس مشابه خارجی، تعرفه‌های گمرکی بالای مواد خام، معافیت‌های مالیاتی صنایع جدید التأسیس و معاونت‌های دولتی. • مشکلات امنیتی (اختطاف، دسترسی به وسایل و تجهیزات امنیتی مرتبط شخصی و شرکتی و تامین امنیت شهرک‌های صنعتی و تولیدی به شمول صنایع خارج از شهرک‌های صنعتی). • کاهش تقاضا به اجناس و محصولات تولیدی کشور در بعد داخلی و بین‌المللی. • سیاست‌های دمپنگ و قاچاق از طرف کشور های منطقه و جهان در قبال صنایع تولیدی داخلی. • عدم دسترسی به خدمات بانکی، مالی و بیموی در کشور. • عدم ثبت کدهای بین‌المللی استاندارد برای محصولات تولیدی داخلی. • عدم دسترسی به نیروی کار ماهر و آموزش دیده مطابق به نیازمندی‌های سکتور صنعت. • عدم ارایه خدمات پس از ایجاد تمامی پارک های صنعتی موجود و نبود پارک‌های صنعتی در اکثریت ولایات کشور. • چالش‌های موجود در تجارت خارجی محصولات داخلی (برگزاری نمایشگاه‌ها و ویزه، قیودات ویزه برای مشاورین خارجی). • موجود مشکلات در زمینه جنگلات و استفاده از آن در صنایع چوبی کشور.

صنایع دستی و قالین

پیشنهادات	چالش‌ها	اولویت
<ul style="list-style-type: none"> • استندرد ساختن پارک‌های صنعتی موجود قالین در کشور، ایجاد و توسعه پارک‌های صنعتی جدید بنابر به نیازمندی‌های صنعت متذکره در کشور. • جلوگیری از قاچاق و توريد مواد خام بی‌کیفیت قالین به منظور عدم آسیب به شهرت قالین افغانی در بازارهای جهانی. • وضع پلان و برنامه منظم و جامع بازاریابی به قالین و صنایع دستی کشور که بتواند زمینه برگزاری نمایشگاه‌های داخلی و خارجی به شمول اشتراک فعالین سکتور مربوطه را در نمایشگاه‌های بین‌المللی را تسهیل کند. • ایجاد و توسعه بسته‌های مناسب تشویقی داخلی از طریق تطبیق کامل ۶٪ تشویقیه مصوب شورای وزیران، مجهز ساختن دفاتر دولتی با قالین کشور، حمایت از پروژه‌های کوچک و متوسط صنعت متذکره، منع صدور پشم باب مورد ضرورت قالین، ایجاد انستیتوت نقشه‌کشی قالین در کشور و فراهم نمودن امکانات پروسس کامل صنعت مربوطه در داخل کشور. • حمایت از قدرت رقابتی صنعت قالین کشور از طریق جلوگیری از قاچاق و توريد بی‌رویه محصولات مشابه خارجی به شمول وضع تعرفه‌های حمایتی گمرکی. • تسهیل زمینه صادرات قالین از طریق عقد توافقنامه‌های تجارتي در سطح بین‌المللی و همچنان حمایت مالی و تخنیکي جهت فعالیت مجدد دهلیز های هوایی کشور. 	<ul style="list-style-type: none"> • عدم موجودیت پارک‌های صنعتی استندرد و بسنده. • توريد مواد خام بی‌کیفیت قالین در کشور توسط اشخاص فرصت طلب. • نبود پلان بازاریابی جامع و موثر در سطح ملی و پایین‌تر از آن برای قالین و صنایع دستی. • عدم موجودیت بسته مناسب تشویقی داخلی به منظور تقویت صنعت متذکره. • کاهش توان رقابتی صنعت قالین در کشور با توجه به واردات متاع‌های مشابه خارجی. • عدم موجودیت زمینه مناسب صدور قالین و صنایع دستی در شرایط حاضر در کشور. • مشکلات موجود در زمینه ارتباطات تجارتي با کشورهای منطقه و جهان مخصوصا صدور ویژه. 	

صنایع استخراجی (معادن)

پیشنهادات	چالش‌ها	اولویت
<ul style="list-style-type: none"> • تعدیل اسناد تقنینی موجود به منظور ارایه تسهیلات لازم و ایجاد چارچوب مؤثر قانونی برای اکتشاف، استخراج، پروسس، بسته نمودن ساحات معدنکاری و اثرات محیط زیستی آن از طریق مشارکت عامه و خصوصی و معیاری نمودن ساختار و تسوید قراردادها. • توسعه امکانات و خدمات زیربنایی سکتور معادن همچون: <ul style="list-style-type: none"> - اعمار تأسیسات اساسی (آب، سرک، برق، کلینیک...) مورد نیاز بهره برداری از معادن. • فراهم نمودن تسهیلات لازم در امر دسترسی محصولات معدنی افغانستان به بازارهای بین‌المللی به‌شمول رقابتی ساختن این صنایع در کشور. • فراهم نمودن امکانات تامین زنجیره ارزش صنایع استخراجی در کشور. • جلوگیری از استخراج غیرمعیاری و خودسرانه معادن در کشور. • تدوین نقشه راه جامع در هماهنگی با فعالین صنایع استخراجی که در برگیرنده موارد ذیل باشد: <ul style="list-style-type: none"> - مصئونیت و حفظ مفاد قراردادها و تضمین سرمایه‌گذاری. - امکان سنجی و معرفی فرصت‌های سرمایه‌گذاری - تامین حسابدگی و شفافیت در قراردادها - تامین مشارکت اجتماعی بادر نظر داشت شرایط اقتصادی. - رژیم با ثبات مالیاتی به‌شمول مشوقات مالی. • ارتقا ظرفیت‌های تخصصی و تخنیک در زمینه اکتشاف، استخراج، پروسس و رعایت اثرات محیط زیستی صنایع استخراجی کشور. 	<ul style="list-style-type: none"> • عدم موجودیت تسهیلات لازم در اسناد تقنینی موجود. • نبود امکانات زیربنایی استندرد در سکتور معادن. • معضلات موجود در زمینه دسترسی به بازارهای بین‌المللی و رقابتی ساختن صنایع استخراجی. • عدم موجودیت تامین زنجیره ارزش استندرد در صنایع استخراجی. • استخراج غیرمعیاری و خودسرانه معادن در کشور. • نبود نقشه راه جامع به منظور جذب سرمایه‌گذاری‌های داخلی و خارجی در سکتور معادن کشور. • عدم موجودیت ظرفیت مناسب تخصصی و تخنیکي جهت اکتشاف، استخراج، پروسس و اثرات محیط زیستی آن. 	<p>وضع پالیسی‌های معیاری حمایتی، فراهم آوری امکانات زیربنایی و تسهیلات در عقد قراردادها به منظور رشد صنایع استخراجی</p>

سنگ های قیمتی و نیمه قیمتی

پیشنهادات	چالش ها	اولویت
<ul style="list-style-type: none"> • مرعی الاجرا نمودن طرزالعمل تسهیل صادرات سنگ های قیمتی و نیمه قیمتی توأم با تعدیلات جدید و یا وضع تعدیلات لازم در آن. • بررسی و تعدیل قیمت های ریالتی موجود و محصول سنگ نفرایت به منظور رقابتی ساختن صنعت متذکره در کشور در تناسب با کشورهای منطقه و جهان. • بازنگری میکانیزم عقد قراردادهای موجود با در نظر داشت (معادن مقیاس بزرگ با مشارکت دولت به شکل سهامی، معادن مقیاس متوسط توسط سکتور خصوصی و معادن مقیاس کوچک به معدن کاران کوچک و حرفوی). • تطبیق فیصله شماره پنجم سال ۱۳۹۷ شورای عالی اقتصادی در زمینه تقلیل ۳,۸۹ فیصد تعرفه به یک فیصد. 	<ul style="list-style-type: none"> • متوقف شدن طرزالعمل صادرات سنگ های قیمتی و نیمه قیمتی. • بلند بودن ریالتی و محصول سنگ نفرایت. • مشکلات موجود در عقد و ادامه قراردادهای معادن در کشور. • عدم تطبیق مفاد فیصله شماره پنجم سال ۱۳۹۷ شورای عالی اقتصادی پیرامون تعرفه صادراتی سنگ مرمر پروسس شده. 	

ذغال سنگ

پیشنهادات	چالش ها	اولویت
<p>• رفع مشکلات مربوط به صدور ذغال سنگ در بنادر با کشور پاکستان به منظور جلوگیری از توقف دوامدار و تحویل دهی بموقع محصولات ذغال سنگ کشور به طرف قرارداد از طریق:</p> <p>- گفتمان‌های سازنده به منظور تسهیل پروسیجرهای گمرکی و ازدیاد ظرفیت‌های تخنیکی و بشری.</p> <p>• کاهش هزینه‌های مربوط به ذغال سنگ از طریق‌های:</p> <p>- کاهش ریالتی مربوط به ذغال سنگ</p> <p>- تعیین تعرفه‌های ذغال سنگ با در نظر داشت موقعیت و کیفیت ذغال سنگ.</p> <p>• جلوگیری از متضرر شدن و به تعویق افتادن بیشتر فعالیت شرکت‌های قراردادی از طریق‌های:</p> <p>- تمدید قراردادهای رسمی موجود</p> <p>- تمدید میعاد قراردادهای به تناسب سال‌های توقف شده.</p> <p>• تسهیل زمینه تردد وسایط باربری دارنده رودپاس حامل ذغال سنگ بداخل خاک پاکستان از طریق گفتگوهای دولت با دولت.</p>	<p>• مشکلات موجود حین صدور ذغال سنگ در بنادر از قبیل هزینه‌های بلند ناشی توقف‌های دوامدار و عدم بموقع تحویل دهی محموله مطابق به قرارداد به طرف مقابل.</p> <p>• هزینه‌های بلند ناشی از بلند بردن تعرفه‌های ریالتی (به‌شمول شرکت‌های که به اساس داوطلبی قرارداد را برنده شده اند^۹)، تعرفه‌های صادراتی و بلند بردن یکسان تعرفه بالای تمام مواد معدنی.</p> <p>• عدم تمدید اکثریت قراردادهای رسمی موجود از طرف حکومت پیشین که سبب توقف فعالیت‌های آن‌ها گردیده است.</p> <p>• عدم اجازه وسایط باربری حامل ذغال سنگ که دارنده رودپاس نیز هستند، بداخل خاک پاکستان مخصوصا از طریق ولایات پکتیا و خوست.</p>	

۹- بلند بردن یکسان ریالتی بالای شرکت‌هایی که به اساس داوطلبی قرارداد را برنده شده اند و تمامی فعالیت‌های مربوط به استخراج را بگونه معیاری انجام داده‌اند، و طرف‌هایی که به گونه غیرمعیاری و خود سر فعالیت‌های استخراجی را انجام می‌دهند، عادلانه نیست. پیشنهاد می‌گردد تا این مساله مورد غور و بررسی قرار گیرد.

سنگ تالک

پیشنهادات	چالش‌ها	اولویت
<ul style="list-style-type: none"> • ایجاد جهش مثبت در قدرت رقابتی سنگ تالک از طریق: <ul style="list-style-type: none"> - تسهیل امکانات پیروسی معیاری و استاندارد در داخل کشور. - بازنگری ریالی سنگ تالک در کشورهای منطقه و وضع ریالی رقابتی در تناسب به آن. - وضع و اخذ ریالی از سنگ تالک پیروسی شده. • اولویت‌دهی قراردادهای سنگ تالک به فابریکات دارای امکانات معیاری و استاندارد پیروسی بدون هیچگونه ملاحظه‌ی سیاسی. • رفع چالش مربوط به توقف‌های دوامدار محموله‌های تجارتي با کشور پاکستان از طریق: <ul style="list-style-type: none"> - تسهیل در اجراءات امورات و امکانات بندری و گمرکی دو طرف. • استقامت دهی محصولات تجارتي کشور از طریق بنادر بدیل تورخم (سپین بولنگ، غلام خان، دند پتان و راه خراچی) با توجه به مصارف محصولات صادراتی. 	<ul style="list-style-type: none"> • کاهش قدرت رقابت سنگ تالک در بازارهای بین‌المللی ناشی از افزایش ریالی (از 15۰ به ۱۸۰۰ افغانی). • مشکلات موجود در اولویت دهی قراردادها. • مشکلات موجود در بنادر کشور حین صدور سنگ تالک. 	

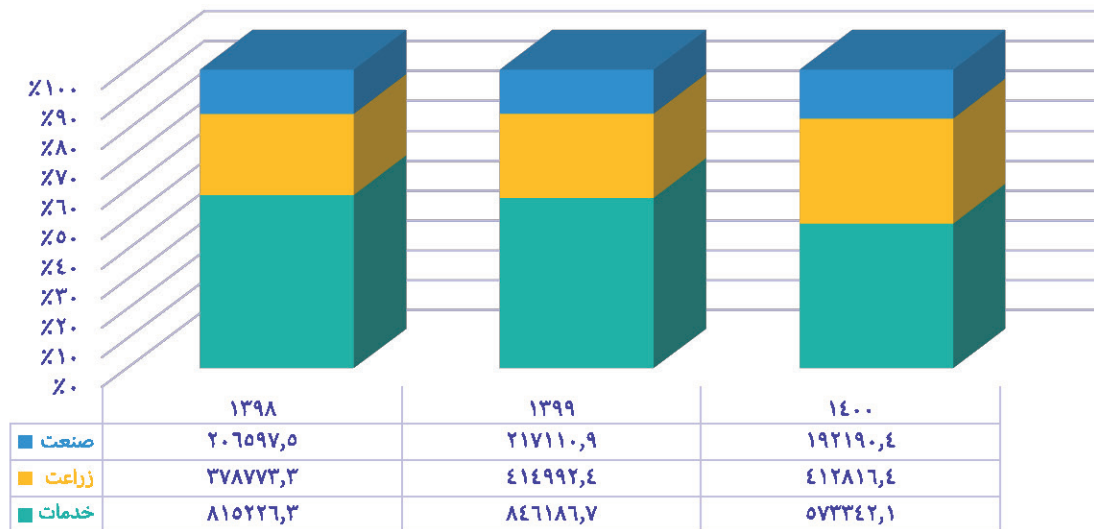
جدول ۷: چالش‌ها و پیشنهادات سکتور صنعت و معادن در افغانستان

سکتور خدمات

سکتور خدمات بعد از سال ۱۳۸۱ نقش مهم و کلیدی را در اقتصاد افغانستان داشته است و سهم قابل ملاحظه در اشتغالزایی به خود اختصاص داده است. ارزش افزوده این سکتور بالغ بر ۵۷۳,۳۴ میلیارد افغانی گردیده و سهم آن در تولیدات ناخالص داخلی در سال های ۱۳۹۸، ۱۳۹۹ و ۱۴۰۰ به ترتیب به ۵۴,۷٪، ۵۵,۵٪ و ۴۱,۵٪ رسیده است. سکتور خدمات به عنوان یکی از اساسی ترین سکتورهای اقتصادی در کشور الی سال ۱۳۹۸ همواره رو برو به رشد بود، اما در این اواخر رشد آن منفی گزارش گردیده است، طوری که در سال ۱۴۰۰ ه رشد آن نسبت به سال ۱۳۹۹ ه ش به ۳۲,۷۴- کاهش یافته است. ❶

منبع: سالنامه احصائیوی افغانستان (نسخه اول) سال ۱۴۰۰

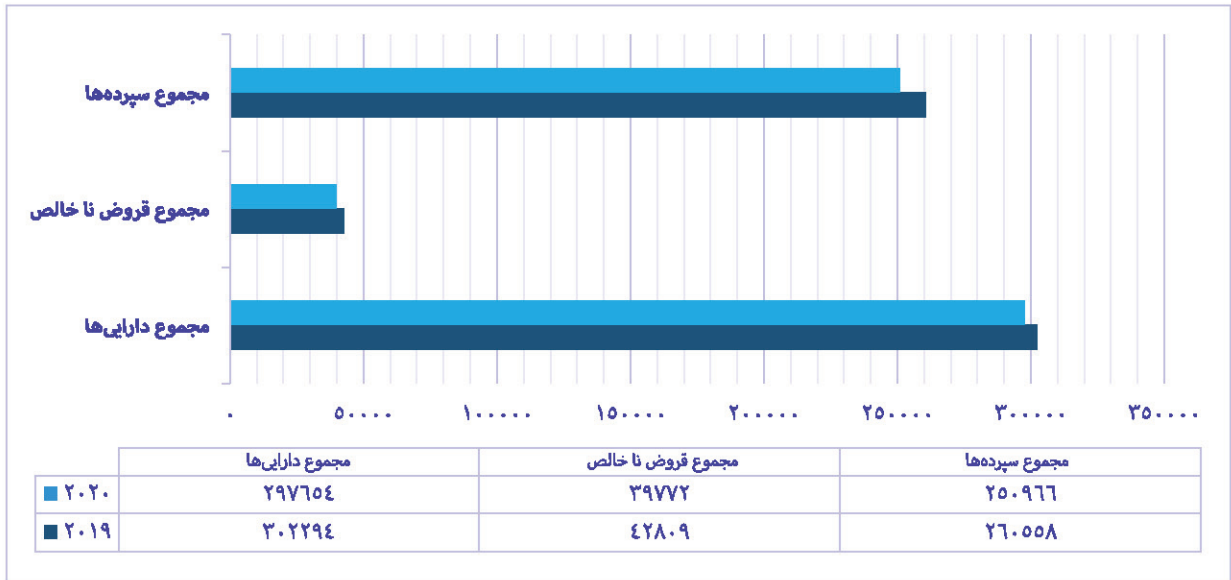
شکل ۶: سهم سکتور خدمات در تولیدات ناخالص داخلی افغانستان (میلیون افغانی)

نمی باشد. سطح تعداد سپرده گذاران و سطح سپرده های آنها رو به کاهش بوده و میزان اشتغال و استخدام نیز در آنها رو به زوال است. شاخص های عمده سکتور بانکی در افغانستان قرار ذیل می باشد:

خدمات بانکی چون عنصر اساسی در رشد فعالیت های سکتور خصوصی کشور از اهمیت ویژه برخوردار است و نقش قلب تپنده را در معاملات اقتصادی ایفا می نماید. این سکتور حدود ۱۹,۹ درصد تولیدات ناخالص داخلی را تشکیل می دهد. ❷ شاخص های مختلف بانکی بیانگر وضعیت مناسب در خدمات بانکی افغانستان

۱۱ - سالنامه احصائیوی افغانستان (نسخه اول) سال ۱۴۰۰

۱۲ - گزارش مأمور سیاست پولی (نگاه مختصر به تحولات شاخص های پولی و نظارت امور مالی) نور سال ۱۳۹۹

شکل ۷: نگاهی به شاخص‌های عمده بانکی در افغانستان طی سال‌های (۲۰۲۰ و ۲۰۱۹)

منبع: گزارش ماهوار سیاست پولی (نگاه مختصر به تحولات شاخص‌های پولی و نظارت امور مالی) ثور سال ۱۳۹۹

این امر سبب گردیده است تا از فرار بیش از ۸۰۰ میلیون دالر به خارج جلوگیری شود.^{۱۳}

طوری که در فوق ملاحظه می‌گردد نقش خدمات در رشد اقتصادی، اشتغال‌زایی و رفاه همگانی در افغانستان برجسته است. اما باوجود تلاش‌های نهادهای ذیربط هنوز هم، این سکتور از مشکلات عدیدی رنج می‌برد و نیاز است که به منظور افزایش موثریت این سکتور در مولفه‌های کلان اقتصاد، به بخش خدمات توجه صورت گیرد. خلاصه‌ای مشکلات و پیشنهادهای این سکتور به قرار ذیل می‌باشد:

در پهلوی خدمات بانکی، افغانستان شاهد پیشرفت عظیم در بخش‌های صحت و مراکز تحصیلات عالی خصوصی نیز بوده است. میزان سرمایه‌گذاری در مراکز تحصیلات عالی خصوصی بالغ بر ۴۵۰۰۰۰ (چهار میلیون پنجمصد هزار) دالر امریکایی گردیده و تعداد آن‌ها در افغانستان به ۱۴۳ مرکز می‌رسد، و توانسته است به تعداد ۱۳۰۰۰ کادر ورزیده و مسلکی تقدیم جامعه نموده، به تعداد ۲۱۰۰۰ نفر در آن‌ها مصروف تحصیل و در حدود ۳۰۰۰ نفر در آن مصروف کار اند. در بخش صحت نیز سکتور خصوصی افغانستان پیشگام است، و حجم سرمایه‌گذاری آن‌ها در یک دیدگاه کلی در حدود ۴ میلیارد دالر امریکایی بالغ می‌گردد.

از آنجمله در حدود یک میلیارد دالر آن در ۵۵۶ شفاخانه و کلینیک های خصوصی کشور سرمایه‌گذاری گردیده که به نوبه خود توانسته است برای ۴۱۰۰۰ نفر جای کار ایجاد نماید و در حدود ۶۹٪ عرضه خدمات صحتی را در افغانستان تحت پوشش قرار دهد.

پیشنهادات	چالش‌ها	اولویت
<p>• اجرای تمام معاملات پولی از قبیل پرداخت معاشات، جمع‌آوری محصول گمرکی و مالیات، پرداخت‌های مالی قراردادهای فیس‌ها، انواع بل‌ها و سایر موارد از طریق بانک‌ها. در ضمن آن انتقال تمام کمک‌های سازمان‌های ملل متحد و سایر موسسات کمک‌کننده به افراد و نهادهای ذینفع از طریق وساطت بانکی.</p> <p>• اعاده اعتماد بانکی میان فعالین اقتصادی کشور از طریق تهیه برنامه منظم استراتژیک بانکی، ضمانت بانک مرکزی از بازپرداخت سپرده‌ها و ترویج پالیسی‌های پولی و مالی، ظرفیت پولی و نقدینگی بانک‌ها، مراودات بانکی؛ و کاهش محدودیت‌های بانکی از طریق وسایل ارتباط جمعی و رسانه‌ها.</p> <p>• رفع مشکلات نقدینگی بانک‌های تجاری دولتی و خصوصی کشور از طرف بانک مرکزی در همکاری با حکومت و نهادهای مرتبط بین‌المللی.</p> <p>• آزادسازی ذخایر ارزی افغانستان و یا حداقل قسمتی از آن که بتواند سبب جهش مثبت در آرایه خدمات اسعاری بانک‌های تجاری در کشور گردد.</p> <p>• تسهیل زمینه حصول قروض صعب‌الحصول از طریق ایجاد کمیسیون مشترک که در آن نماینده‌گان باصلاحیت دافغانستان بانک، وزارت مالیه، نهادهای امنیتی مرتبط، کمیسیون اقتصادی، محکمه و حقوق، سکتور خصوصی (اتاق و اتحادیه مربوطه) و در صورت ضرورت نماینده‌گان سایر نهادهای مرتبط حضور داشته باشند.</p> <p>• حمایت مالی بانک‌ها از طریق فراهم نمودن معاونت‌ها از منابع داخلی و بین‌المللی جهت کاهش مصارف عملیاتی بانک و اعطای سبسایدی در مصارف برق و مصارف امنیتی بانک‌ها.</p> <p>• گسترش سیستم تادیات الکترونیکی در افغانستان به‌شمول اجرای نمودن سیستم تادیات افغانستان (APS) به همکاری نهادهای مرتبط.</p> <p>• تقویه راه‌کارهای گسترش روابط بین‌البانکی داخلی و اتخاذ اقدامات مؤثر چون ایجاد روابط بین‌البانکی (Correspondent Banking Relationship) با بانک‌های خارجی و روابط بانکداری متقابل از طریق گفت‌وگوهای سیاسی (با مشارکت دولت‌ها و سکتور خصوصی) غرض انکشاف روابط بین‌البانکی در سطح بین‌المللی.</p> <p>• ایجاد چارچوب قانونی و توسعه خدمات بانکداری اسلامی به‌شمول معاملات قروض و سرمایه‌گذاری اسلامی از طریق ایجاد بستر مناسب آن در کشور.</p> <p>• اتخاذ راه‌کارهای مناسب به منظور کاهش مصارف امنیتی بانک‌ها و تصامیم معقول روی صورت حساب مصارف (Cost Sheet) شریک اتحادیه بانک‌ها با رهبری تصدی ملی محافظت عامه.</p>	<p>• عدم ترویج خدمات بانکی بین فعالین اقتصادی در کشور.</p> <p>• کاهش میزان اعتماد بالای فعالیت‌های بانکی در کشور.</p> <p>• مشکلات نقدینگی در بانک‌ها.</p> <p>• مسدود بودن ذخایر اسعاری بانک مرکزی.</p> <p>• قروض صعب‌الحصول بانک‌ها.</p> <p>• عدم حمایت مالی بانک‌ها در شرایط اضطراری.</p> <p>• عدم موجودیت سیستم‌های الکترونیک پرداخت در کشور.</p> <p>• مشکلات موجود در روابط بین‌البانکی داخلی و بین‌المللی.</p> <p>• عدم حمایت لازم در ترویج سیستم بانکداری اسلامی.</p> <p>• مصارف بلند امنیتی بانک‌ها.</p>	

خدمات پولی

پیشنهادات	چالش ها	اولویت
<p>• از این که مقررہ جدید در مغایرت با مفاد اسناد تقنینی مرتبط با فعالیت های بانکی و خدمات پولی قرارداد، بناءً حداقل تا ۳ سال بعدی سیستم موجود قبلی عملی گردد.</p> <p>• ایجاد تسهیلات لازم در امر تمدید جواز شرکتی که مشمول تضمین پول، پروسیجرهای مربوطه و هماهنگی کامل بین فراهم کنندهگان خدمات پولی و بانک مرکزی باشد.</p> <p>• بانک مرکزی کشور در هماهنگی با نهادهای مرتبط تصمیم مؤثری را غرض پرداخت پولهای ارایه کنندهگان خدمات پولی تدابیر عملی را روی دست گیرد تا از کمبود منابع پولی در اجرای معاملات روزانه آنها جلوگیری گردد.</p> <p>• از آن جایی که در معاملات پولی میالغ مختلف بیشتر دست به دست می گردند پیشنهاد می شود تا پول نسبتاً باکیفیت در اختیار فراهم کنندهگان خدمات پولی قراردادده شود.</p> <p>• تصفیه مالیه ثابت قبلاً پرداخت شده فراهم کنندهگان خدمات پولی (که از سالهای ۱۳۹۶ الی ۱۴۰۰ پرداخت گردیده است) به مالیه اصلی و متعاقباً تعیین مالیه ثابت برای آنها در صورت تمدید ۳ ساله سیستم موجود قبلی.</p>	<p>• مغایرت مقررہ جدید بانک مرکزی با اسناد تقنینی مرتبط با فعالیت های بانکی و پولی. ۱۶</p> <p>• مشکلات موجود در تمدید جواز شرکتی (تضمین پول، پروسیجر تمدید جواز و عدم هماهنگی میان ارایه کنندهگان خدمات پولی و دافغانستان بانک).</p> <p>• مشکلات در پرداخت سپرده های فراهم کنندهگان خدمات پولی از طرف بانکها در کشور.</p> <p>• موجودیت پولهای مندرس در بازار های کشور.</p> <p>• مشکلات در قسمت پرداخت مالیات.</p>	<p>تنظیم و بهبود امور بازار پولی با تدوین و تعدیل اسناد تقنینی در خصوص تضمینات پولی و تمدید جواز (شرکت های خدمات پولی اصرافی)</p>

۱۶ - مقررہ جدید مقررہ بانک مرکزی که مفاد آن ارایه کنندهگان خدمات پولی را بر تضمین ۵ میلیون افغانی در بانک و همچنان ۵ میلیون افغانی نقد موجود جهت دواام فعالیت مکلف ساخته است که در شرایط کنونی بنابر دلایل امنیتی، اقتصادی و عدم دسترسی به سیستم انترنیتی و برق دواام دار در تمام کشور امکان عملی شدن آن متصور نیست.

تحصیلات عالی خصوصی

پیشنهادات	چالش‌ها	اولویت
<ul style="list-style-type: none"> • بازنگری و تعدیل مواد اسناد تقنینی مرتبط به تحصیلات عالی خصوصی در هماهنگی با نهادهای ذیربط. • حمایت دولت از کیفیت تحصیلات عالی خصوصی به‌شمول روند ایجاد، توسعه و گسترش فعالیت‌های آن‌ها. • سبسادی در تهیه امکانات زیربنایی به‌شمول زمین برای اعمار مراکز تحصیلی استندرد و مجهز با تمام امکانات تحصیلی و لابراتواری. • اعطای تخفیف‌ها و معافیت‌های دولتی برای نهادهای تحصیلات عالی خصوصی به‌شمول مالیات و صرفیه برق حداقل مطابق به فابریکات صنعتی. 	<ul style="list-style-type: none"> • موجودیت مشکلات در اسناد قانونی مرتبط به تحصیلات عالی خصوصی. • عدم حمایت لازم دولت از تحصیلات عالی خصوصی. • مشکلات از اثر نبود امکانات زیربنایی. • موجودیت مشکلات در پرداخت‌ها به دولت. 	<p>وضع و تدوین پالیسی‌های حمایتی معیاری به هدف ارتقای ظرفیت‌های تخصصی، فنی، حرفه‌ای و مسلکی، با فراهم‌آوری تسهیلات و زمینه‌های مناسب زیربنایی</p>

اولویت	چالش‌ها	پیشنهادات
تسهیل و ریفورم قوانین مرتبط، حمایت‌های گمرکی و زیربنایی، جلوگیری از تولید و توريد ادويه جات بی‌کیفیت در بازار	<ul style="list-style-type: none"> • وضع و تطبیق مقررات مشکل‌ساز در بخش‌های ایجاد شفاخانه‌های خصوصی، نحوه توريد و اعطای جواز عمده فروشی ادويه جات (۱۵) 	<ul style="list-style-type: none"> • تعديل اسناد تقنینی مربوط به ایجاد شفاخانه‌های خصوصی، توريد ادويه جات طبی و اعطای جواز عمده و پرچون فروشی ادويه به منظور رفع نیازمندی‌های صحی داخلی و ایجاد تسهیلات لازم برای سکتور مربوطه.
	<ul style="list-style-type: none"> • محدودیت امکانات زیربنایی از قبیل دسترسی به زمین، برق و آب برای سکتور صحت در افغانستان. 	<ul style="list-style-type: none"> • فراهم نمودن امکانات و تسهیلات اساسی و زیربنایی به‌شمول توزیع زمین جهت اعمار شفاخانه‌های خصوصی به قیمت مناسب در شهرهای کشور مخصوصاً شهرهای بزرگ افغانستان و تامین برق دوامدار به قیمت مناسب.
<ul style="list-style-type: none"> • موجودیت زمینه توريد آسان ادويه جات بی‌کیفیت در افغانستان. 	<ul style="list-style-type: none"> • وضع تعزیرات بالای توريد ادويه جات بی‌کیفیت به‌شمول جلوگیری از قاچاق آن به افغانستان. 	
<ul style="list-style-type: none"> • عدم موجودیت بسته‌های تشویقی برای توريد وسایل و تجهیزات طبی در کشور. 	<ul style="list-style-type: none"> • تسهیل زمینه توريد ادويه جات، وسایل و تجهیزات طبی بادر نظر داشت فراهم نمودن امکانات تشویقی در کشور. 	
<ul style="list-style-type: none"> • ظرفیت پایین مارکیت ادويه جات در تناسب به تقاضا آن در کشور. 	<ul style="list-style-type: none"> • اشباع مارکیت ادويه جات کشور به منظور دسترسی آسان، تامین حفظ الصحه و قیمت مناسب برای اتباع کشور از طریق اتخاذ و تطبیق اقدامات مؤثر توسط نهادهای مرتبط. 	
<ul style="list-style-type: none"> • مشکلات موجود در کتاب لست مجاز توريد ادويه جات در کشور. 	<ul style="list-style-type: none"> • موشگافی مشکلات مربوط به کتاب لست مجاز توريد ادويه جات و از طریق آن رسیده‌گی به چالش‌هایی چون ثبت پروفورمه‌ها و انوایس‌های جدید ادويه جات، فورمولیشن ادويه جات جدید و اعلان ادويه جات مجاز. 	
<ul style="list-style-type: none"> • عدم موجودیت لابراتوارهای استندرد حوزوی در کشور. 	<ul style="list-style-type: none"> • اعمار لابراتوارهای استندرد تعیین کیفیت ادويه جات در کشور مخصوصاً در کوتاه مدت در زون‌های تجارتي و اقتصادی مطرح کشور. 	
<ul style="list-style-type: none"> • مشکلات گمرکی در ترخیص ادويه جات و تجهیزات طبی. 	<ul style="list-style-type: none"> • ارجحیت در طی مراحل گمرکی ادويه جات طبی به منظور جلوگیری از فاسد شدن آن. 	
<ul style="list-style-type: none"> • عدم موجودیت شرایط مناسب در زمینه اخذ جواز توسط اشخاص حقیقی و حکمی خارجی. 	<ul style="list-style-type: none"> • تسهیل زمینه اخذ جواز و راجستریشن اشخاص حقیقی و حکمی خارجی به منظور آرایه خدمات استندرد صحی در کشور. 	

هوانوردی ملکی

تجهیز میدان هوایی با وسایل و ابزار پیشرفته، بلند بردن ظرفیت های تخنیک پرسونل، مدیریت موثر ترافیک حریم هوایی، ارائه خدمات استندرد و مدیریت کارگو و بازرگاری قراردادهای موجود هوایی

اولویت	چالش ها	پیشنهادات
	<ul style="list-style-type: none"> مشکلات موجود ناشی از کووید (۱۹-Covid) برای هوانوردی ملکی و محدودیت های موجود در پروازهای خارجی. مخالفت پالیسی آسمان باز (Open Sky) با اصل حمایت دولت از سرمایه گذاری های داخلی. کاهش شدید عواید و هزینه های بلند هوانوردی ملکی به نسبت فیس های بلند میداین هوایی در کشور، نرخ تیل طیاره و مالیات وضع شده. محدودیت فعالیت های میداین هوایی کشور به طلوع و غروب آفتاب. مشکلات موجود در انتقالات پولی از طریق شبکه های بین المللی انتقال پول. ارایه امتیازات دوگانه به شرکت های هوایی دولتی و خصوصی. عدم موجودیت شرایط سهل در ارایه قرضه های کوتاه مدت و طویل المدت. کاهش فعالیت های کنسولی کشورهای جهان در کشور. 	<ul style="list-style-type: none"> رفع متناسب به شرایط محدودیت های کووید (۱۹-Covid) و سعی لازم از مجرا های ممکن در امر از سرگیری پروازهای شرکت های هوایی داخلی به کشورهای خارجی. حمایت از سرمایه گذاری های داخلی هوانوردی ملکی از طریق های: <ul style="list-style-type: none"> لغو و یا تعدیل قرارداد آسمان باز (Open Sky) به منظور تعادل بین پرواز های هوایی شرکت های داخلی و خارجی به اساس تعداد سیت و یا تعداد پرواز ها. تطبيق پیشنهادات و فیصله های شورای عالی اقتصادی حکومت پیشین پیرامون تغییرات مفاد قراردادهای هوایی با کشورهای خارجی به منظور تنظیم عادلانه پروازها به اساس تعداد مسافری و ظرفیت مارکیت هوایی کشور. اولویت دادن به شرکت های داخلی به نسبت شرکت های هوایی خارجی در پروازهای خارجی. اتخاذ راه کارهای مناسب در جهت جلوگیری از سیاست های دمپنگ شرکت های هوایی بین المللی و تأثیرات منفی مرتبط به آن. اخذ فیس های موجود در میداین هوایی در کشور به واحد پول افغانی. کاهش هزینه ها و حمایت مالی هوانوردی ملکی از طریق های: <ul style="list-style-type: none"> معافیت و یا تنظیم پرداخت های باقیات شرکت های هوایی به صورت اقساط در ده سال توام با شروع اولین پرداخت بعد از روی کار آمدن شرایط مناسب. کاهش حق الاجرت ها در میداین هوایی کشور و مالیه BRT. معافیت یک ساله یا کاهش فیس های لندنینگ، پارکینگ، نویگیشن و لایتنگ طیارات در زمان کرونا و پس از آن. اعطای معاونت های گمرکی در توريد تیل طیاره در کشور. رفع مشکلات انتقالات پولی از طریق تسهیل هر چه بیشتر در خدمات شبکه های انتقالات پولی بین المللی (SWIFT و WESTERN UNION). ارایه امتیازات مشابه به تمام شرکت های هوانوردی ملکی تجارتي داخلی بدون در نظر داشت حق مالکیت آن به شمول نظارت بر اقدامات آن ها از قبیل ارایه نرخ های تکت و... تسهیلات در پروسیجرها و نرخ قرضه های کوتاه و طویل المدت به شمول صدور قرضه به تضمین طیارات شرکت های هوایی در کشور. توسعه روابط دیپلوماتیک در همه عرصه ها مخصوصا فعالیت های کنسولی به منظور ارایه ویژه به اتباع کشور.

منبع: کنفرانس ملی سکتور خصوصی افغانستان (حوت ۱۴۰۰)

جدول ۸: چالش ها و پیشنهادات سکتور خدمات افغانستان

سکتور اصناف، پیشه‌وران و زنان متشبت

در ایجاد اشتغال، رشد اقتصادی، نوآوری محصولات و ایجاد روش‌های خلاقانه تولید اهمیت به‌سزایی دارد. با نگاهی به نظام اقتصادی-اجتماعی در بسیاری از کشورهای رو به توسعه می‌توان دریافت که حمایت از تشبثات کوچک و متوسط یکی از اولویت‌های اساسی در برنامه‌های توسعه اقتصادی این کشورها است. این تشبثات با وجود آنکه به سرمایه‌گذاری کمتری نیاز دارند، ثمریت بیشتری داشته و در انکشاف زنجیره ارزش محصولات و افزایش صادرات نقش مهمی را ایفا می‌کنند.

با توجه به سنتی بودن اقتصاد افغانستان حمایت از اصناف و تشبثات کوچک و متوسط می‌تواند نقش ارزنده‌ای را در ایجاد اشتغال، رشد اقتصاد کشور و بالاخره رفاه همگانی خانواده‌ها داشته باشد. با توجه به اهمیت موضوع اینک خلاصه‌یی از چالش‌های این سکتور در جدول ذیل پیشکش می‌گردد:

تشبثات کوچک و متوسط و اصناف (Small and Medium-Sized Enterprises), (SMEs) به عنوان موتور محرک رشد اقتصادی در سرتاسر جهان، به‌ویژه در کشورهای در حال توسعه و اقتصادهای نوپا، تلقی می‌گردد. تجارب نشان داده است که تشبثات کوچک و متوسط از مهارت بالا برخوردار نیستند و نیاز به سرمایه‌ی کمتر و تکنولوژی پایین‌تری دارند. از آنجایی‌که افغانستان با کمبود سرمایه و افراد متخصص و آموزش‌دیده‌ی کمتری در این حیطه مواجه است، تشبثات و سرمایه‌گذاری‌های کوچک و متوسط، بهترین راه کار برای ایجاد اشتغال و رشد اقتصادی در این کشور پنداشته می‌شود. در افغانستان، تشبثات کوچک و متوسط ۸۵ درصد محیط کسب‌وکارها را تشکیل می‌دهد، و نصف تولید ناخالص داخلی و بیشتر از ۳/۸ نیروی کار را در خود جذب کرده است.^{۱۱}

اصناف و تشبثات کوچک و متوسط به شمول تشبثات زنان در اقتصاد افغانستان به عنوان یک عنصر مهم در پیشرفت اقتصادی-اجتماعی شناخته می‌شود. این تشبثات به طور مشخص

پیشه وران و اصناف

پیشنهادات	چالش‌ها	اولویت
<ul style="list-style-type: none"> • جلوگیری از توزیع جوازهای صنفی که مطابق به مقررہ موجود در شاروالی و تصویب کابینه در عین زمان صادر می‌گردد (مانند یک درملتون که اجازه فعالیت صنفی را از شاروالی و تصدیق کاری خویش را از نهادهای مربوطه صحتی اخذ می‌گردد). • مفاد موجود در مقررات مربوط به اصناف مخصوصا تعریف حقوقی گدام بازنگری و واضح گردد تا در مطابقت به آن اجراءات و مسئولیت‌های مالی اصناف تعیین شود. • اخذ مالیه از لوحه‌ها مطابق به مقررات موجود که صرف باید از لوحه‌های تبلیغاتی نصب شده در قسمت فوقانی دکاکین و تعیین کمیشن در رستوران‌ها به اساس مساحت. • رفع معضل اخذ جواز محیط زیست توسط اصناف بنابر اینکه فعالیت های اصناف در مطابقت به کتگوری‌های تنظیم شده اداره محیط زیست از قبیل (EISA, IEE و SCREENING) غرض اخذ جواز محیط زیست شامل نمی‌گردد، مگر اینکه تعدادی از فعالیت‌های صنفی شامل کتگوری فوق گردد. • کاهش و متناسب‌سازی هزینه فی متر مکعب آب مصرفی در حمام‌ها، سالون‌ها عروسی، رستوران‌ها و حوض‌های آب‌بازی در هماهنگی با سکتور خصوصی. • ایجاد کمیته مؤثر کاری متشکل از وزارت‌ها و نهادهای دولتی سکتوری و سکتور خصوصی به منظور رسیده‌گی به چالش‌های تشیبات کوچک و متوسط مخصوصا دوکانداران، پیشه‌وران و کارآفرینان کوچک. 	<ul style="list-style-type: none"> • توزیع همزمان جواز صنفی مطابق به مقررہ موجود و تصویب کابینه قبلی در عین سال. ۷ • برداشت‌های متفاوت از مفاد موجود در مقررات مربوط به اصناف مخصوصا تعریف حقوقی گدام و مال گدام. ۸ • مشکلات موجود در زمینه پرداخت مالیه از لوحه‌ها و اخذ کمیشن از فی چوکی (۲۰ تا ۱۰۰ افغانی) در رستوران‌ها. • مشکلات موجود اصناف در زمینه اخذ جواز محیط زیست. • تعیین هزینه‌های اضافی وضع شده اخیر بالای فعالیت‌های اصناف مخصوصا هزینه آب. • عدم موجودیت کمیته مشخص دولتی به سطح ملی از آدرس‌های نهادهای ذیربط به منظور رسیده‌گی به موقع به چالش‌های اصناف و پیشه‌وران. 	<p>ایجاد شرایط مطلوب انگمنافی برای اصناف، پیشه‌وران و تشیبات زنان به منظور تقویت و بهبود فعالیت‌های تشیبات کوچک و متوسط</p>

۱۷ - توزیع دو جواز (مطابق به لایحه موجود جواز صنفی و مفاد ۹ و ۱۰ تصویب کابینه حکومت قبلی) در یک سال برای اصناف که بر قانون و مقررات موجود اثر منفی گذاشته است.
 ۱۸ - توزیع جواز برای مال گدا‌های تجاری تعریف واضح دارد. گدا‌ها اموال تجاری رایبه آن‌عه فعالیت‌کننده‌گان گفته می‌شود که اموال شرکت‌های تجاری را نگهداری و روزانه دخول و خروج می‌نمایند. در هنگام خروجی به‌نامر تهجایی منفعت می‌پردازد اما در زمینه برداشت از مفاد متذکره برداشت‌های متعددی وجود دارد.

زنان متشبت

پیشنهادات	چالش‌ها	اولویت
<ul style="list-style-type: none"> • حمایت مالی و تخنیکي همه جانبه دولت از تشبثات زنان در کشور مخصوصا در ساحات مالياتي، پروژه‌های کوچک تدارکاتي، استفاده از محصولات توليدي، معاونت‌ها و گمرکي. • بازاریابی و توسعه فروش محصولات توليدي و خدماتي زنان در کشور از طريق اختصاص و اعمار موقیعت‌های مناسب نمایش توليدات و مراکز فروش مخصوص بانوان در کشور و تسهیل زمینه‌های تجارت فرامرزي و بازاریابی بین‌المللي. • تسهیل زمینه ثبت و تجدید جوازهای تشبثات بانوان در کشور از طريق اعطای امتیازات ترجیحي در هزینه‌ها و پروسیجر تخنیکي مرتبط به آن. • رسیدگی به بی‌سرنوشتی قراردادهای موجود با حکومت قبلي و نهادهای بین‌المللي به‌شمول پیگیری انوایس‌های موجود مرتبط به آن. • توسعه و راه اندازی برنامه‌های تخنیکي ارتقای ظرفیت برای زنان متشبت کشور در همکاری حمایت‌کننده‌گان بین‌المللي و نهادهای مرتبط. 	<ul style="list-style-type: none"> • محدود بودن حمایت‌های دولتي از زنان متشبت در افغانستان. • امکانات بازاریابی پایین برای محصولات زنان متشبت. • مشکلات بانکی و عدم امکانات تامین منابع مالی ارزان. • مشکلات موجود در عرصه ثبت و تجدید انواع مختلف جوازهای کاربرد در کشور. • بی‌سرنوشتی قراردادهای با حکومت پیشین و نهادهای بین‌المللي. • ظرفیت‌های پایین تخنیکي در ایجاد و توسعه کاروبار زنان در کشور. 	<p>ایجاد شرایط مطلوب انکشافی برای اصناف، پیشه‌وران و تشبثات زنان به منظور تقویت و بهبود فعالیت‌های تشبثات کوچک و متوسط</p>

جدول ۹: چالش‌های و پیشنهادات پیشه‌وران، اصناف و زنان متشبت

منبع: کنفرانس ملی سکتور خصوصی (حوت ۱۴۰۰).

سکتور ساختمان

با این حال، نیاز جدی به حمایت دولت از طریق اولویت‌دهی به شرکت‌های داخلی در اجرای قراردادهای، پروسه‌های تدارکاتی و حمایت دولت از سرمایه‌گذاری‌های داخلی تولید مواد ساختمانی احساس می‌گردد. در پهلوی موارد ذکر شده رسیده‌گی به چالش‌های ذیل زمینه‌ساز تحرک مثبت در این سکتور خواهد گردید:

رشد سکتور ساختمانی به دلیل تنوع وسایل و هم تولید مواد ساختمانی شاهد تحولی مثبتی بوده است. توانایی شرکت‌های داخلی ساختمانی در اعمار و احداث انواع و اقسام ساختمان‌ها به مقاصد مختلف شاهکاری‌های قابل توجهی را از خود به نمایش گذاشته و در تولید مواد ساختمانی در کشور سرمایه‌گذاری‌های هنگفت نموده‌اند.

ساختمان

اولویت	چالش‌ها	پیشنهادات
<p>ایجاد چارچوب مناسب به هدف تطبیق مفاد قراردادهای قبلی بخصوص حل معضل وجوه باقیمانده شرکت‌های ساختمانی خصوصاً، ارتقا و تجهیز ابزارآنهاي تست مواد ساختمانی</p>	<ul style="list-style-type: none"> • مشکلات موجود در داد و ستد پولی با طرف‌های مربوطه. • بی‌سرنوشتی قراردادهای ساختمانی با حکومت پیشین و نهادهای‌های بین المللی. • مشکلات مالیاتی. • مشکلات موجود در اخذ تضمین‌های پولی و تأمیناتی پروژه‌های شرکت‌های ساختمانی. • وجود تهدیدات امنیتی شخصی. • نبود میکانیزم مشخص غرض اولویت دهی سکتور خصوصی مخصوصاً سکتور ساختمانی در فعالیتهای اقتصادی ملی به شمول تطبیق برنامه‌های انکشافی. 	<ul style="list-style-type: none"> • تسهیل زمینه داد و ستد پولی از طریق‌هایی چون: <ul style="list-style-type: none"> - اتخاذ رویکرد بدیل برای پرداخت‌های منابع مالی و پولی سکتور خصوصی در بانک‌های کشور. - تعلیق فیصله‌ها پیرامون قراردادهای ساختمانی با معامله‌داران شرکت‌های ساختمانی الی رفع معضل پرداخت‌های پولی در کشور. • تعیین سرنوشت قراردادهای نیمه‌کاره و کارتمام شرکت‌های ساختمانی با حکومت پیشین و نهادهای بین‌المللی ذریعه: <ul style="list-style-type: none"> - شامل ساختن پروژه‌های نیمه‌کاره دولتی در کودهای مشخص بودجوی کشور. - گفتگوهای سازنده با طرف‌های بین‌المللی به منظور رسیده‌گی به قراردادهای مربوط به آن‌ها. • فراهم نمودن حمایت‌های مالیاتی از طریق: <ul style="list-style-type: none"> - اعطای تخفیف‌ها و معافیت‌های مالیاتی سالانه مخصوصاً سال ۱۴۰۰ ش. - تعدیل تصفیه بیلانس ربعوار به سالانه. • تسریع روند پرداخت تضمین‌های پولی و تأمیناتی پروژه‌هایی که روند قانونی خویش را به صورت کامل طی نموده اند. • اتخاذ تدابیر امنیتی جهت تأمین امنیت شخصی دارندگان شرکت‌های ساختمانی از طرف مقروضین الی رفع معضلات بانکی و معاملات داد و ستد مالی در کشور از طریق‌های: <ul style="list-style-type: none"> - صدور هدایت از طرف مقامات ذیصلاح به نهادهای امنیتی مرکز و ولایات مبنی بر موضوع فوق. - صدور فیصله‌های مبتنی بر قراردادهای موجود بر مبنای وضعیت موجود در کشور از نهادهای عدلی و قضایی مرکز و ولایات. • اولویت‌دهی سکتور خصوصی به عنوان یکی از فکتورهای اساسی رشد اقتصادی و خودکفایی در فعالیتهای اقتصاد ملی به شمول تطبیق برنامه‌های انکشافی توسط شرکت‌های ساختمانی.

منبع: کنفرانس ملی سکتور خصوصی (حوت ۱۴۰۰).

جدول ۱۰: چالش‌ها و پیشنهادات سکتور ساختمان در کشور

جامعه سکتور خصوصی را تشخیص دهد. اتاق همچنان متعهد است که از طریق راه‌اندازی برنامه‌های ظرفیت‌سازی و کنفرانس‌ها برای جامعه سکتور خصوصی خدمات عرضه کند، تا ازین طریق به انکشاف محیط کاروبار یاری رساند.

اینک با جمع‌آوری، تهیه و تدوین این سند حیاتی یک‌بار دیگر تلاش ورزیده‌ایم در شرایط سخت کنار مردم و سکتور خصوصی بیایستیم و از بیان و پی‌گیری چالش‌ها و مشکلات سکتور خصوصی غافل نمانیم. اتاق پابند به منافع سکتور خصوصی، مردم و دولت افغانستان است و در ایجاد هماهنگی و استحکام روابط سکتور خصوصی با دولت در عرصه فعالیت‌های اقتصادی که محور اساسی زندگی دنیای معاصر را تشکیل می‌دهد، رسالت خویش را انجام می‌دهد.

اتاق تجارت و سرمایه‌گذاری از حکومت و جامعه جهانی (نهادهای انکشافی بین‌المللی، منطقه‌ای) فعال در افغانستان توقع دارد تا تطبیق مفاد این سند را در اولویت فعالیت‌های خویش قرار دهند؛ زیرا رسیدگی به مشکلات سکتور خصوصی باعث رشد اقتصادی در کشور می‌شود، و در نتیجه وضعیت اجتماعی بهبود می‌یابد و رفاه همه‌گانی بیشتر می‌شود.

با احترام

اتاق تجارت و سرمایه‌گذاری افغانستان

سکتور خصوصی افغانستان حیثیت قلب را در جسم زنده‌ای به نام اقتصاد افغانستان دارد، و از منظر فراهم‌سازی اشتغال، افزایش تولید ناخالص داخلی، تعادل بیلانس تجارت، رشد پایدار اقتصادی و رفاه همگانی از اهمیت خاص برخوردار است. بدون شک قلب یک موجود زنده روی عمل‌کرد سایر قسمت‌های بدن تأثیری شگرفی دارد؛ و در صورت عملکرد ناقص قلب، بقیه اعضای وجود درست فعالیت نموده نمی‌تواند. بنا بر این، حمایت از این سکتور سبب خواهد گردید تا خون در رگ‌های وضعیت سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و حکومتداری با تمام قوت جریان یابد و به هدف عمومی که همانا تأمین منافع ملی کشور می‌باشد، نایل شویم. لهذا رشد سکتور خصوصی برای اقتصاد افغانستان از اهمیت کلیدی برخوردار است. برای کمک به سکتور خصوصی در انجام رقابت در بازارهای منطقه و جهان باید اصلاحات بنیادی در محیط کسب‌وکار روی دست گرفته شود. حمایت همه‌جانبه از سکتور خصوصی، ایجاد محیط مناسب کسب‌وکار، ایجاد سهولت‌های آغاز کسب‌وکار، دسترسی به برق، زمین و منابع مالی، شفافیت کامل در قراردادهای تدارکاتی، حمایت از تشبثات کوچکتر، کوچک و متوسط، رشد تجارت فرامرزی، فراهم‌آوری تسهیلات گمرکی و مالیاتی، حفظ ثبات اقتصادی، حمایت از محصولات داخلی، رشد صنایع و تدوین چارچوب حقوقی در حل منازعات سکتور خصوصی از لازمه‌های شکل‌گیری سکتور خصوصی قدرتمند در کشور می‌باشد.

با در نظر داشت اهمیت موضوع و شرایط اقتصادی کشور، اتاق تجارت و سرمایه‌گذاری افغانستان با راه‌اندازی کنفرانس ملی سکتور خصوصی بیشتر از ۴۰۰ تن از فعالین اقتصادی را از نقاط مختلف کشور گردهم آورده است. در نتیجه‌ی آن گردهم‌آیی، این سند جامع تدوین شده است که در برگزیده چالش‌ها و راهکارهای عملی می‌باشد. انتظار می‌رود مطالب مطرح شده در این سند، در ایجاد پالیسی‌های نتایج‌محور و اتخاذ اقدامات موثر در کوتاه مدت، میان مدت و درازمدت غرض ایجاد محیط مناسب برای رشد سکتور خصوصی، استفاده شود.

اتاق منحصراً نهاد ملی و مدافع حقوق سکتور خصوصی و در عین حال همکار بالقوه نظام در عرصه فعالیت‌های اقتصادی، متعهد به رسالت ملی خویش است و تلاش می‌ورزد تا مطالبات مشروع

دست اندرکاران

تهیه و ترتیب:

اتاق تجارت و سرمایه‌گذاری افغانستان

نویسنده:

شفیق الله عطایی، عبدالسلام کوهی، میرزمان پوپل،
منصورالله هدایت، امید غفورزی و عزیزالله فایز

جمع آوری معلومات:

میرزمان پوپل، بر اساس یافته‌های کنفرانس
ملی سکتور خصوصی

دیزاینر:

محمد ناصر یآوری

کابل سرطان ۱۴۰۱

Afghanistan Chamber of Commerce & Investment
اتاق تجارت و سرمایه گذاری افغانستان
د افغانستان د سوداګرۍ او پانګونې اتاق

acci.org.af

ACCI

ACCI

ACCI

ACCI

ACCI